

# Årsanalys 2022

---

Förskolenämnden

# Innehållsförteckning

<b>Sammanfattning .....</b>	<b>4</b>
<b>Verksamhetens utveckling.....</b>	<b>5</b>
Grunduppdraget.....	5
Förändringar i omvärlden.....	5
Barnet och kärnuppdraget i fokus.....	5
Kompetensförsörjning och professionens förutsättningar .....	10
Lokalplanering .....	12
Digitalisering.....	13
Uppsökande verksamhet och öppen förskola.....	14
<b>Kommunfullmäktigemål: Analys av mandatperioden .....</b>	<b>16</b>
Målområde - Utbildning och arbete.....	16
Kommunfullmäktigemål - Malmö stad ska verka för att en större andel elever ska fullfölja en gymnasieutbildning inom 4 år.....	16
Målområde - Stadsutveckling och klimat.....	20
Kommunfullmäktigemål - Malmö ska vara en föregångare när det gäller minskade utsläpp av växthusgaser.....	20
Målområde - Trygghet och delaktighet.....	21
Kommunfullmäktigemål - Malmö stad ska verka för att öka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer i barns och ungas olika livsmiljöer.....	21
Kommunfullmäktigemål - Malmö stad ska verka för en god etablering för nyanlända, stärka delaktigheten och den sociala sammanhållningen med ett särskilt fokus på svenska språket.....	25
Målområde - En god organisation.....	27
Kommunfullmäktigemål - Malmö stad ska vara en attraktiv arbetsgivare genom att säkerställa en god arbetsmiljö och trygga anställningar.....	27
Kommunfullmäktigemål - Malmö stad ska säkerställa en god kompetensförsörjning.....	30
Kommunfullmäktigemål - Fler Malmöbor, besökare och samhällsaktörer ska uppleva att Malmö stad levererar en god och likvärdig service genom hög tillgänglighet, professionellt bemötande, rätt kompetens samt genom att ligga i framkant i den digitala utvecklingen .....	33
Redovisning av budgetuppdrag .....	34
Målområde - Utbildning och arbete.....	34
Målområde - En god organisation.....	34
<b>Ekonomisk utveckling under året.....</b>	<b>36</b>
Budgetavvikelse .....	36
Analys av avvikelse i förhållande till nämndens driftbudget.....	36
Ekonomiska konsekvenser av coronapandemin.....	39
Analys av avvikelse i förhållande till nämndens investeringsram.....	40
<b>Förväntad utveckling kommande år.....</b>	<b>41</b>
<b>Resultaträkning.....</b>	<b>43</b>
<b>Riktade statsbidrag och övriga bidrag.....</b>	<b>44</b>

**Särskild fråga från kommunstyrelsen ..... 45**

## Sammanfattning

Tillgången till medarbetare med formell kompetens och hur den fördelas mellan förskolorna är förskolenämndens största utmaning. Lägesbedömning 2022 visar på behov av kraftsamling inom flera områden. Huvudmannen behöver framöver ta ett större helhetsgrepp för att på lång sikt säkra den pedagogiska kompetensen närmast barnen på alla kommunens förskolor. Vidare finns ett behov att fördjupa kunskapen om rektors och det nära ledningsstödet förutsättningar. Det krävs också kraftsamling kring utmaningar kopplat till barns rätt till särskilt stöd, det språkutvecklande arbetet och förskolornas sätt att arbeta med förskolans värdegrund.

För att stärka förskolornas förutsättningar för kärnuppdraget och likvärdigheten för barnen har arbetet med att pröva och utveckla riktade insatser givits större tyngd under året. Stödfunktioner har setts över och konkreta insatser har genomförts för att i större utsträckning rikta resurser till de förskolor där barnens behov är som störst. Bland annat har kompetensteam med förskollärare och specialpedagoger inrättats, vilka riktas till utvalda förskolor. En ny rapport om förskollärares arbetsvillkor och delaktighet och en andra uppföljningsdel av det språkutvecklande arbetet har bidragit till fördjupad kunskap om förskolornas förutsättningar att leva upp till skollag och läroplan.

Förskolenämnden har fortsatt att uppmärksamma behovet av en nationell förskolepolitik som stärker förutsättningarna för förskolan. I detta syfte har ytterligare underlag för den fortsatta dialogen tagits fram med utgångspunkt i forskningsöversikter och intervjuer med forskare och andra sakkunniga. Det står klart att forskningen i högre utsträckning behöver ske tvärvetenskapligt för att möta behovet av kunskapsunderlag kring förskolans breda uppdrag och hur den möter barns behov.

Nämnden tilldelades ett samlat statsbidrag för kvalitetshöjande insatser år 2022. Bidraget har främst använts till att bibehålla eller rekrytera personal i förskolan samt till kompetensutveckling. För de kommunala förskolorna fördelades en stor del i grundbeloppet så att rektorerna utifrån kunskap om barnens behov och övriga lokala förutsättningar kunde stärka arbetet för ökad likvärdighet. Statsbidraget möjliggjorde även fortsatta förstärkningar i barngrupperna i form av utbildningsvikarier och en extra lönesatsning på pedagogiska yrkesgrupper i förskolan. Genom det särskilda statsbidraget för bättre språkutveckling i förskolan kunde fortsatta insatser med särskild inriktning mot barn med ett annat dagligt umgängesspråk än svenska finansieras. Den senaste språkutredningen visar att barnen överlag har fått ett ökat intresse för språk, böcker och högläsning samt ett ökat ordförråd.

Den slutliga uppföljningen av nämndens arbete för att bidra till kommunfullmäktiges mål visar att arbetet med de flesta målen delvis har bidragit till måluppfyllelse. Kompetensförsörjningen bedöms vara den största utmaningen för att bidra till stadens målsättningar. Samtidigt som undervisningsuppdraget för förskollärare förtydligades i förskolans läroplan under mandatperioden var det fortsatt svårt att rekrytera förskollärare. Nationell kompetensbrist är en omvärldsfaktor som nämnden i det korta perspektivet har haft små möjligheter att påverka. Svårigheterna har även sträckt sig till utbildade barnskötare. Även pandemin har varit en omvärldsfaktor som påverkat barn och verksamhet. Det uppsökande arbetet i stadens öppna förskolor och tillsammans med andra samverkanspartners har till exempel begränsats. Trots utmaningarna visar dock de senaste årens uppföljningar av kvaliteten på en långsiktigt positiv utveckling inom flera områden i stadens förskolor.

Förskolenämndens uppsökande verksamhet har fortsatt för att möjliggöra att fler barn tar del av förskola. I juni beslutade riksdagen om ändringar i skollagen i syfte att öka deltagandet i förskola. Under hösten initierades utredning för att kunna bedöma hur de nya lagkraven kommer att påverka verksamheten och vilka förberedelser som krävs inför 2023.

Bokslutet visar ett ekonomiskt överskott på 75 Mkr. Antalet folkbokförda barn i Malmö 1–5 år var 80 färre än vad förskolenämnden fick budgettilldelning för år 2022, det motsvarar cirka 10,8 Mkr. De kommunala förskolorna redovisar överskott om 48,7 Mkr. I detta överskott ingår konsekvenser av coronapandemin med 21,4 Mkr. Inom administration och myndighetsutövning, samt för lokalkostnader redovisas ett överskott i förhållande till budget med 15,5 Mkr.

## Verksamhetens utveckling

Avsnittet om verksamhetens utveckling inleds med beskrivning av arbetet med nämndens grunduppdrag. Därefter följer en slutlig uppföljning för mandatperioden när det gäller nämndens bidrag till kommunfullmäktiges mål. I avsnittets sista del rapporteras de budgetuppdrag som riktats till förskolenämnden under året.

### Grunduppdraget

#### Förändringar i omvärlden

Tidiga insatser genom en förskola av likvärdigt hög kvalitet har möjligheter att stärka barns förutsättningar att lyckas i livet. Förskolenämndens arbete för att uppmärksamma behovet av en nationell förskolepolitik som stärker förutsättningarna för förskolan har fortsatt under 2022. Ett dialogunderlag togs fram under året med syftet att ge en kunskapsbas för såväl intern som extern dialog om förskolan som en av vår tids viktigaste barnpolitiska frågor. Arbetet har ett särskilt fokus på vad som utgör grundvalen för en förskola av hög kvalitet som gynnar barnens utveckling, lärande och välbefinnande och bygger bland annat på ett urval av forskningsöversikter och intervjuer med forskare och andra sakkunniga. Det står klart att forskningen i högre utsträckning behöver ske tvärvetenskapligt för att möta behovet av kunskapsunderlag kring förskolans breda uppdrag och hur den möter barnens behov.

Den nationella bristen på förskollärare har haft fortsatt stor inverkan på förutsättningarna för en likvärdig förskola av hög kvalitet. Skolverkets senaste lärarprognos visar på fortsatt brist på nyutexaminerade förskollärare och på stora skillnader i behov och tillgång mellan kommunerna både vad gäller andelen förskollärare och andelen barnskötare.

I juni 2022 beslutade riksdagen om ändringar i skollagen i syfte att öka deltagandet i förskola. Kommunerna blir skyldiga att ta kontakt med vårdnadshavare för att informera om förskolans syfte och barns rätt till förskola. Det blir även obligatoriskt för kommunerna att erbjuda förskola bland annat till barn som har bott i Sverige en kort tid. Mer om hur nämnden påbörjat förberedelserna utifrån de nya lagkraven återfinns i avsnittet *Uppsökande verksamhet och öppen förskola*.

Coronapandemin fortsatte i inledningen av året att ställa krav på arbete och rutiner för att göra förskolan till en trygg och smittfri plats för barn och medarbetare. Trots den ökade smittspridningen under årets första månader kunde förskolorna överlag genomföra verksamheten som planerat. Tydliga rutiner vid sjukdom och kring handhygien, hämtning och lämning av barn utomhus, samt utomhusverksamhet i så stor utsträckning som möjligt är exempel på anpassningar som fortsatte tillämpas för att motverka smittspridning. Stadens öppna förskolor stängdes tillfälligt under en kort period i slutet på januari. Från och med den 1 april 2022 klassades Covid-19 inte längre som samhällsfarlig sjukdom i Sverige.

I direkt anslutning till att smittspridningen började avta uppstod oro till följd av händelseutvecklingen i Ukraina. Det anpassade ledningsstöd för att hantera operativa frågor kopplat till pandemin, som fungerat som stöd till rektorer och chefer inom förskolenämndens verksamhet, omformades under våren till att ha fokus på utvecklingen när det gäller skyddsbehövande. En förstudie togs fram om förskoleförvaltningens arbete kopplat till en eventuell ökad tillströmning av skyddsbehövande från Ukraina. I samband med uppföljningen i Delårsrapport 2022 uppgick antalet barn från Ukraina i förskoleverksamheten till 15. I början av januari 2023 uppgick antalet till 23 barn.

### Barnet och kärnuppdraget i fokus

#### Utvecklingsarbete för ökad likvärdighet

Förskolans uppdrag att främja alla barns utveckling och lärande samt en livslång lust att lära kräver en förskola som varje dag kan möta varje barn med hög kvalitet. Arbetet för att stärka likvärdigheten är en central del i förskolenämndens arbete med att säkerställa alla barns rätt till utbildning, rätt till utveckling och rätt till hälsa enligt barnkonventionen.

Lägesbedömning 2022 fångar upp de senaste årens arbete för att öka likvärdigheten genom att pröva och utveckla nya riktade insatser. På övergripande nivå har ytterligare steg tagits mot en organisation som i högre grad än tidigare riktar resurserna mot de förskolor där behoven i barngrupperna är störst. Det framgår emellertid också att många av utmaningarna som lyfts fram i tidigare års lägesbedömningar när det gäller utbildningens likvärdighet kvarstår och att det finns förskolor som inte har tillräckliga förutsättningar att ge alla barn en utbildning som är anpassad efter deras behov.

De senaste årens lägesbedömningar visar på ett generellt behov av att tydliggöra och förankra roller och ansvar inom organisationen. Det har också konstaterats ett behov att anpassa, dimensionera och samordna den stödjande organisationen i förhållande till förskolornas behov och förutsättningar. Under året har förvaltningens stödfunktioner setts över och arbetet med att implementera en ny organisation för det övergripande verksamhetsstödet påbörjats. Detta som ett led i att stärka rektorernas och professionens förutsättningar att ta ansvar för arbetet på enhetsnivå.

De senaste årens utvecklingsarbete visar hur en organisering i förskoleområden med bredare variation av förskolor när det kommer till socioekonomisk struktur kan stärka det strategiska arbetet på övergripande nivå. Rektorernas strategiska ansvar för att fördela kompetensen och andra resurser utifrån barnens behov inom förskoleområdet är en viktig del i arbetet med att stärka likvärdigheten i staden som helhet.

Under året har metoder på övergripande nivå för riktade insatser i syfte att stärka likvärdigheten prövats. Detta i syfte att i större utsträckning än tidigare rikta resurser till de förskolor där behoven är som störst. Bland annat etablerades kompetensteam, genom rekrytering av yrkesskickliga förskollärare och specialpedagoger, i syfte att förbättra de kompetensmässiga förutsättningarna på utvalda förskolor. Utvecklingsarbetet kring stödfunktionerna har vidare utmynnat i en förvaltningsgemensam bemanningsenhet och förslaget till Nämndsbudget 2023 innehåller en förstärkning av enheten. Detta bedöms stärka förutsättningarna för medarbetares kompetensutveckling.

### **Behov av kraftsamling**

Lägesbedömning 2022 visar på fortsatta utmaningar för organisationen som helhet kopplat till förskolornas möjligheter att ge alla barn en utbildning som är anpassad efter deras behov. Det konstateras ett generellt behov av tydligare styrning och ledning på övergripande nivå.

Kompetensförsörjningen är en så omfattande strukturell utmaning att huvudmannen behöver ta ett större helhetsgrepp för att på lång sikt kunna säkra den pedagogiska kompetensen närmast barnen på alla kommunens förskolor. När det gäller förskolornas lokala ledning finns ett behov att på övergripande nivå fördjupa kunskapen om rektors och det nära ledningsstödet förutsättningar och förvaltningens möjligheter att utveckla de stödjande funktionerna i förhållande till enhetsnivån.

De senaste årens lägesbedömningar visar på särskilda utmaningar kopplat till barns rätt till särskilt stöd, det språkutvecklande arbetet och förskolornas sätt att arbeta med förskolans värdegrund. Inom dessa områden finns olika behov av såväl kompetenshöjande insatser som kunskapsinhämtning och uppföljning för att öka kunskapen om förskolornas behov, förutsättningar och måluppfyllelse. Även arbetet med hur en ökad digitalisering av verksamheten ska underlätta det läroplansbaserade arbetet lyfts fram i uppföljningen.

### **Utveckling av det systematiska kvalitetsarbetet**

Ett fungerande systematiskt kvalitetsarbete skapar förutsättningar för gemensam förståelse för förskolornas utmaningar. I samband med förskolenämndens och rektorernas gemensamma analysdag i april 2022 diskuterades hur det systematiska kvalitetsarbetet behöver utvecklas för att kunna bidra till ökad kvalitet och likvärdighet. Under året har strukturer och stödmaterial för analys och kvalitetsdialog mellan organisationens ansvarsnivåer vidareutvecklats.

På nationell nivå har Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten från och med oktober 2022 uppdraget att erbjuda skolhuvudmän återkommande kvalitetsdialoger. Förändringen kommer att påverka strukturerna i det systematiska kvalitetsarbetet på kommunal nivå.

### **Statsbidrag för kvalitetshöjande insatser**

I början av året tilldelades nämnden ett samlat statsbidrag för kvalitetshöjande insatser. I fördelningen mellan kommunerna viktades nu socioekonomiska faktorer högre i beräkningen än tidigare. Bidraget har kunnat användas till att arbeta för att storleken på barngrupperna överensstämmer med Skolverkets riktmärken, för att bibehålla eller rekrytera personal i förskolan samt till kompetensutveckling för personal som arbetar i barngrupper i förskolan. Bidraget har omfattat både kommunala och fristående förskolor. Förskolenämnden beslutade om principerna för fördelningen i december 2021.

Under våren utökades statsbidraget i en andra bidragsram med syftet att sträva efter att barngrupperna har en storlek som överensstämmer med Skolverkets riktmärken. För Malmös del innebar det cirka 18,5 Mkr ytterligare, vilka fördelades mellan kommunala och fristående enheter enligt tidigare fastställda principer.

För de kommunala förskolorna fördelades en del av statsbidraget i grundbeloppet. Detta för att möjliggöra ett arbete med barngruppers storlek kopplat till Skolverkets riktmärken. Rektorererna har gjort bedömningen om vilka satsningar som ska göras utefter verksamhetens behov av kvalitetshöjande insatser. Vidare användes del av statsbidraget till en extra lönesatsning på pedagogiska yrkesgrupper i förskolan. Statsbidraget möjliggjorde även fortsatta förstärkningar i barngrupperna i form av utbildningsvikarier.

### **Ny kunskap om behoven i barngrupperna**

I vårens fördjupade lägesbedömning gjordes en kartläggning av hur särskilda stödresurser för barn i behov av särskilt stöd fördelat sig mellan förskolorna under tidsperioden 2018-2021. Även om det inte är möjligt att urskilja tydliga mönster står det klart att fördelningen av särskilda stödresurser varierar mellan förskolorna och olika delar av staden. Som ett led i att utveckla en mer ändamålsenlig stödorganisation har ett fördjupat uppföljningsarbete påbörjats kring alla barns rätt till stöd för att belysa förskolornas förutsättningar att utveckla och anpassa arbetssätt och förskolornas sociala, pedagogiska och fysiska miljöer efter behoven i barngrupperna.

I samarbete med Pedagogisk Inspiration (PI) och Malmö universitet har arbete påbörjats med en kunskapsöversikt om hur barns och elevers psykiska och fysiska hälsa och förekomsten av funktionsnedsättningar har förändrats över tid, och hur barns och elevers behov av stöd därmed kan påverkas. Studien omfattar alla skolformer. En första delredovisning av kunskapsöversikten gavs i december och en slutrapport är planerad till april 2023.

### **Ny kunskap om förskolläraarnas arbetsvillkor och delaktighet**

I juni presenterades en rapport för nämnden om det fleråriga utvecklingsprojektet kring förskollärares uppdrag, arbetsvillkor och organisering. Det huvudsakliga syftet med projektet var att belysa hur förskollärares arbetsvillkor kan förbättras och hur förskollärares kompetens kan stärkas och användas för att bäst gagna en hög och likvärdig kvalitet för barnen i förskolan.

Projektet, som hade ett undersökande och processinriktat arbetssätt och byggde på en hög grad av involvering av professionen, har bidragit med viktiga kunskaper som behöver lyftas vidare in i det fortsatta arbetet. Fokus kommer att riktas mot att möjliggöra för förskollärare att mötas och dela perspektiv och erfarenheter kring förskollärares ledarskap, systematiskt kvalitetsarbete, arbetsmiljöarbete och strategisk bemanning. Förskollärarna behöver i högre grad involveras i att hitta lösningar på de utmaningar som de som yrkesgrupp står inför. Vidare betonas värdet av ett stärkt barnfokus i utformandet av arbetsrutiner och vikten av att gemensamt pröva nya saker i praktiken och att utvecklas i arbetet tillsammans med barnen.

### **Förskolans värdegrundsarbete**

Ett kontinuerligt arbete genomförs för att säkerställa rektorernas och medarbetarnas kunskap om förskolans värdegrundsuppdrag och för att uppmärksamma behovet av ett normkritiskt förhållningssätt. Under året genomfördes fördjupade workshops för medarbetare på kommunens förskolor kring det förebyggande, främjande och åtgärdande antidiskrimineringsarbetet. Syftet med insatserna är både att informera om skollagens och läroplanens krav inom området och att skapa tillfällen för kollegialt erfarenhetsutbyte och kunskapsöverföring kring frågor som rör normkritik, hedersrelaterat våld, HBTQIA+-personers rättigheter och rasism.

Samarbetet med förskoleförvaltningen i Göteborgs stad fortsatte i syfte att utbyta erfarenheter och att utveckla stödet till förskolorna i det förebyggande och främjande arbete mot diskriminering och kränkande behandling av barn i förskolan. Förvaltningarna arbetar tillsammans med att ta fram olika typer av material som kan vara ett stöd för både ledare och medarbetare i det dagliga arbetet tillsammans med barnen.

Förskolenämnden beslutade i samband med Nämndsbudget 2022 om uppdraget att utbilda samtlig personal kring heder och ge verktyg att motverka hedersförtryck. En omfattande kompetensutvecklingsinsats med målsättningen att utbilda alla medarbetare på kommunens förskolor har påbörjats och beräknas pågå fram till och med 2023. Arbetet sker i enlighet med särskilt framtagen plan för kompetensutveckling kring hedersrelaterad problematik. Kompetensutvecklingsinsatserna genomförs i samarbete med arbetsmarknads- och socialförvaltningen och Pedagogisk inspiration (PI). Långsiktiga effekter i verksamheten kommer att följas upp inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.

### **Språkutvecklande arbete**

Arbetet handlar både om att stärka de språkutvecklande lärmiljöerna för barnen och om att utveckla aktiva språkutvecklande arbetsplatser, som leder till och underhåller en rik och varierad yrkessvenska i arbetet med barnen. Ett viktigt fokus är att skapa en långsiktigt hållbar grund för detta arbete.

Under året genomfördes *Läslyftet* (Skolverkets webbaserade utbildning) på flertalet förskolor med stöd av utbildningsområdenas pedagogiska utvecklingsteam och förskolornas lokala språkbud. Statsbidrag för bättre språkutveckling i förskolan användes bland annat för att finansiera språkutvecklingens insatser i utbildningsområdena. Därtill genomfördes riktade insatser till förskolor med identifierade stödbehov i syfte att främja arbetet med högläsning, genom bland annat utbildning och handledning i högläsning samt medel till vikarier och bokinköp.

I maj arrangerades den årliga Språkveckan på förskolegårdar och parker runt om i Malmö. Syftet var att manifesteras och lyfta fram förskolornas språkutvecklande arbete. För innehållet stod förskolorna själva, tillsammans med de pedagogiska utvecklingsteamerna. Veckan avslutades med en språkfestival i Folkets park. Språkveckan genomfördes i samarbete med kulturförvaltningen och fastighets- och gatukontoret.

Malmö stadsrevision granskade under 2022 språkutveckling i förskolan. Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är att förskolenämndens arbete med språkutveckling i förskolan i huvudsak bedrivs enligt kommunfullmäktiges intentioner, läroplanen för förskolan och övriga gällande regelverk. Utifrån granskningens resultat och bedömningar rekommenderar stadsrevisionen att förskolenämnden utvecklar och intensifierar arbetet med att stärka språkkunskaperna i svenska hos förskolepersonal i de socioekonomiskt mest utsatta områdena.

När det gäller insatser för att utveckla personalens kunskaper i svenska språket har arbetet både breddats och fördjupats det senaste året. Under hösten deltog medarbetare från flera förskolor i Skolverkets språkfrämjande insatser för förskolepersonal. Arbetet fortsätter under 2023 och tyngdpunkten ligger på insatser för verksam förskolepersonal men omfattar även utbildning för handledare och chefer. Som ytterligare förstärkning i arbetet kring språkutvecklande arbetsplatser finns två andraspråklärare som fungerar som stöd åt rektorer och nära ledningsstöd i arbetet med att stärka den pedagogiska personalens yrkessvenska.

I samarbete med forskningsnätverket IFOUS - Innovation, forskning och utveckling i skola och förskola - och nio andra kommunal huvudmän togs under året fram en kunskapsöversikt om språkutveckling i förskolan med särskilt fokus på flerspråkiga barns språkutveckling. Med utgångspunkt i detta arbete kommer nya utvecklingsinsatser att initieras, blanda annat ett treårigt FoU-program med fokus på språkutvecklande förskola som påbörjades i januari 2023.

### **Digitalt meningsskapande i förskolan**

Medarbetarnas kompetens och förmåga att i undervisningsmoment koppla samman arbetet med barns digitala lärande med andra områden lyfts fram som framgångsfaktorer i den senaste lägesbedömningen. Det kommungemensamma utvecklingsområdet *Digitalt meningskapande i förskolan* syftar till att stärka förskolornas arbete med läroplanens mål kring barnens digitala lärande och möjlighet att möta digitala



verktyg på ett sätt som gör att det bidrar till att stimulera barns utveckling och lärande.

Under våren genomfördes konferensen *Utveckla förskolan 2022* med inriktningen digital kompetens, digitala verktyg och meningsskapande i förskolan. Konferensen vände sig direkt till den personal som arbetar närmast barnen och genomfördes i samarbete mellan förskoleförvaltningen, Malmö universitet och FoU Skola inom Skånes kommuner.

Förskoleförvaltningen ingår tillsammans med övriga skolförvaltningar och Malmö universitet i ett forskningsprojekt med syfte att fördjupa förståelsen kring hur digitaliseringsprocesser i utbildningssystemet konkret bedrivs, vilka möjligheter och utmaningar som uppstår på olika organisationsnivåer, samt hur digitaliseringen bidrar till barns och elevers kunskapsutveckling. Forskare från projektet föreläste på ett av vårens rektorsforum under temat *Digitalt meningsskapande i förskolan*. Rektorer och förvaltningsledning fick därigenom möjlighet att ta del av olika teoretiska perspektiv och erfarenheter från det pågående forskningsarbetet. Motsvarande insatser genomfördes för förste förskollärarna, inom ramen för förvaltningens forum för förste förskollärare.

### **Barnrätt - utvecklingsarbete under året**

I förskolornas värdegrundsarbete finns en tydlig koppling till FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen. Utvecklingsarbetet kring barns rättigheter på kommunens förskolor har under perioden fortsatt som en naturlig del av utbildningsuppdraget och som en del av det systematiska kvalitetsarbetet. Här ingår arbetet med att erbjuda en likvärdig utbildning som tar hänsyn till barns olika behov.

I samtliga fyra utbildningsområden har en kompetenshöjande insats för rektorerna och deras lokala ledningsgrupper rörande prövningar av barnets bästa genomförts. Insatsen har resulterat i en vägledning för hur rektorer ska kunna genomföra prövningar av barnets bästa i verksamheterna. Detta är bland annat en del i arbetet med artikel 3 i barnkonventionen om att det vid alla beslut som rör barn i första hand ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Det syftar även till att säkerställa barns rätt att göra sin röst hörd och att påverka enligt artikel 12 i barnkonventionen.

Under hösten har ett arbete startats med att ta fram ett verktyg för att tydliggöra ett barnrättsperspektiv i remissyttranden för detaljplaneärenden. Detta är kopplat till det beslut som förskolenämnden tog i juni 2022 och kommer att slutredovisas till nämnden under början av 2023.

Ett antal utredningssekreterare som arbetar med tillsynen av fristående verksamheter har utbildat sig till barnrättsstrategier i syfte att stärka barnperspektivet i förskolenämndens tillsynsarbete. Som ett första steg har nya sätt att arbeta utvecklats för att rikta uppmärksamhet mot barnen som målgrupp och bättre kunna ta vara på deras röster i tillsynsarbetet. Ett exempel på detta är att det skickas ut informationsmaterial riktat till barnen inför tillsynsbesök. I materialet finns bilder på de tjänstepersoner som kommer att besöka verksamheten och barnen ges möjlighet att leda en guidad tur på förskolan. Barnrättsstrategerna har också arbetat med att utforma och kritiskt granska barnkonsekvensanalyser inför beslut.

### **Samarbeten för att öka barns möjligheter att ta del av kultur**

Samarbetet med kulturnämnden har stärkts de senaste åren, bland annat genom arbetet med *Kulturell allemansrätt* som ska ge alla barn tillgång till kultur och kulturaktiviteter av hög kvalitet. Under året har informationsinsatser genomförts för att engagera förskolornas lokala ledningsgrupper i det fortsatta arbetet med att nå ut till alla barn i förskolan.

Ett samarbete har påbörjats med Malmö universitet för att etablera Regionalt resurscentrum Musik i förskola. Det syftar bland annat till att stärka kopplingarna mellan förskollärarytbildningen och det pedagogiska arbetet på kommunens förskolor. Som en del i samarbetet påbörjades under året projektet *Musimatik* som syftar till att utveckla nya sätt att stärka kopplingarna mellan musik, matematik och barnens språkutveckling.

### **Förskolenämndens tillsynsarbete**

Under året har förskolenämnden beslutat att återkalla godkännanden respektive rätt till bidrag för två verksamheter. Just nu pågår även ett antal domstolsprocesser i både förvaltningsrätten och kammarrätten

där förskolenämnden är part. Processerna gäller att huvudmän för fristående verksamheter har överklagat nämndens beslut om återkallanden av godkännande respektive rätt till bidrag, tillfälligt verksamhetsförbud samt tilläggsbelopp för barn i behov av extraordinära stödåtgärder.

I januari 2023 träder nya lagbestämmelser om ägar- och ledningsprövning av enskilt bedriven pedagogisk omsorg i kraft. Bestämmelserna syftar till att stärka kvaliteten och likvärdigheten. Detta kommer att innebära ökade krav på insikt i de regler som gäller för verksamheten samt personlig lämplighet hos huvudmän som bedriver enskild pedagogisk omsorg. Arbetet pågår med att se över och anpassa förvaltningens rutiner för tillsyn för att möta kraven i den nya lagstiftningen.

En del av tillsynsarbetet handlar om att ge fristående verksamheter ändamålsenlig information. Utöver vårens informationsträff med fristående huvudmän skickades nyhetsbrev ut till samtliga fristående verksamheter för att informera om viktig aktuell och kommande lagstiftning. Nyhetsbrev innehöll även information om kommunens arbete med nationella minoriteter samt nyheter från Skolverket och socialtjänsten.

## **Kompetensförsörjning och professionens förutsättningar**

Utvecklingsarbetet kring organisering för förskollärares arbetsvillkor och delaktighet, som beskrivs i avsnittet om *Barnet och kärnuppdraget i fokus*, har varit en central utgångspunkt för arbetet med kompetensförsörjning och kompetensutveckling. Det har lagt grunden på flera områden när det gäller att attrahera, rekrytera och behålla förskollärare. Med fokus på att höja arbetslagens samlade kompetens har förskolenämnden även arbetat vidare för att upprätthålla och stärka den formella kompetensen bland kommunens barnskötare och pedagoger med inriktning förskola. Som en del i arbetet med att förbättra professionens villkor och höja kvaliteten i förskoleverksamheten har, som tidigare nämnts, bland annat kompetensteam införts.

### **Främja intresset att arbeta i förskola**

Det långsiktiga arbetet med att lyfta yrkesrollerna i förskolan, höja förskolans status och sätta fokus på utvecklingsmöjligheter har fortsatt. I kommunikationsinsatserna lyfts medarbetare fram för att ge sin bild av att arbeta i förskolan och berätta om sin egen förskolekarriär. En annan del av arbetet har varit förskoleförvaltningens egen tidning *Fokus förskola*, med reportage om förskolor, medarbetare och det pedagogiska arbetet.

Under sommaren erbjöds 343 praktikplatser inom förskolan genom Malmö stads satsning *Ung i sommar*, vilket är fler än tidigare. Att ungdomar mellan 16-19 år praktiserar i förskoleverksamheten ökar möjligheterna att skapa intresse för att arbeta inom förskolan och bidrar till framtida kompetensförsörjning.

### **Samarbeten med utbildningsanordnare för att stärka kompetensen**

Samverkan med Malmö universitet och Högskolan Kristianstad kring deras förskollärarytbildningar samt med gymnasieförvaltningens utbildningsanordnare för barnskötarytbildningarna har liksom tidigare varit central både för kompetensförsörjning och för att skapa intresse för utbildning till yrken inom förskolan. Förskollärestudenter som gör verksamhetsförlagd utbildning (VFU) i Malmös förskolor är en viktig bas för rekrytering av förskollärare. Arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra VFU-organisationen fortsatte under året. Gymnasieelever och studerande inom vuxenutbildning, som gör arbetsplatsförlagt lärande (APL) i Malmös förskolor, är på motsvarande sätt en viktig bas för rekrytering av barnskötare. Antalet APL-platser ökar och utvecklingen och kvalitetssäkringen av APL-organisationen har varit ett fortsatt viktigt arbetsområde.

### **Kompetensutveckling**

Den senaste lägesbedömningen och kompetensförsörjningsplanen pekar på vikten av att stärka och fördela kompetensen inom förskoleverksamheten. Kompetensutvecklingsinsatser behövs utifrån barngruppernas behov och med hänsyn till den pedagogiska personalens kompetensnivå, såväl individuellt riktade som av mer generell karaktär. Arbetet med att synliggöra det ökade utbudet av utbildningsvägar har aktivt förstärkts. Framför allt gäller det att visa möjligheterna att nå förskollärexamen för barnskötare och pedagoger, då flera lärosäten erbjuder förskollärarytbildningar där yrkeserfarenhet och

tidigare högskolepoäng ger en kortare väg till förskolläraryrket. Att medarbetare väljer att gå mentors- och handledarutbildningar på högskolenivå är också av betydelse för den samlade kompetensförsörjningen.

Utvecklingsarbetet för att stärka kompetensen hos barnskötarna och öka andelen utbildade barnskötare har fortsatt och det har liksom tidigare genomförts interna utbildningar, såsom uppdrags-, introduktions- och femdagarsutbildningar. I arbetet ingår också att ta fram en digital introduktion för barnskötare. Den tvååriga YH-utbildningen (yrkeshögskoleutbildning) för specialistbarnskötare med språkinriktning med start 2021 pågår och den första kullen färdigutbildade är klara våren 2023.

Medarbetarnas förutsättningar att delta i kompetensutveckling utan en för stor påverkan i vardagen och på kontinuiteten på förskolorna är en avgörande faktor. För att öka möjligheterna har verksamheten förstärkts med utbildningsvikarier under de senaste två åren. Erfarenheterna har lagt grunden för en liknande prioritering under 2023 främst kopplat till språkutvecklande insatser.

### **Lönebildning**

Lönebildning och en långsiktig utveckling av lönestrukturen har varit andra verktyg för att uppnå målet att rekrytera och behålla medarbetare. Genom löneöversyn 2022 gjordes särskilda satsningar för att främja erfarenhet, främst inom de yrkesgrupper som verkar nära barnen. För att attrahera nya medarbetare har även det målmedvetna arbetet med ingångslöner för dessa yrkesgrupper fortsatt.

### **Samverkan med fackliga organisationer**

Samverkan har fortsatt med samtliga fackliga organisationer och skyddsombud kring chefers och medarbetares förutsättningar i arbetet. Samverkan under pandemin har särskilt gett lärdomar i det fortsatta arbetet. Utifrån kollektivavtalet HÖK21, med fokus på kompetensförsörjning och att behålla kompetens, fortgick även det partsgemensamma arbetet tillsammans med lärarförbunden där dialog om arbetstid, arbetsmiljö, arbetsorganisation och lön var grundläggande.

### **Ledarförsörjning och ledarutveckling**

Regelbundna rektorsforum och forum för förste förskollärare är viktiga arenor för gemensam kunskapsinhämtning och kollegialt erfarenhetsutbyte. I rektorsforum har aktuella teman för året varit bland annat barns uppväxtvillkor, digitalt meningsskapande i förskolan och nationella minoriteter.

Arbetet med ledarförsörjning och ledarutveckling har fortsatt för att kunna möta kommande pensionsavgångar, förväntad personalomsättning och det komplexa ledaruppdraget inom förskoleverksamheten. Detta ska stärka friskfaktorer och ett närvarande ledarskap men även möjliggöra chefers strategiska ledarskap i en större omfattning.

Som ett komplement till ledarutvecklings- och mentorskapsprogram inom staden fortsatte ledarutvecklingsprogrammet *Nya ledare* liksom *Ledarutvecklingsgrupper i förskolan* som riktar sig till mer erfarna ledare. Fortlöpande genomförs dessutom kompetensutvecklingsinsatser för ledare inom olika ämnesområden, till exempel kring kommunikativt ledarskap och arbetsmiljö. Dessutom görs behovsanpassad ledarcoachning, chefshandledning och utvecklingsinsatser för lokala ledningsgrupper.

### **Hälsofrämjande arbete**

Sjukfrånvaron i nämndens verksamhet var fortsatt hög under året, men minskade successivt från höga sjuktal i början av året till betydligt lägre i slutet av året. Pandemin bedöms ha haft stor påverkan och då framför allt vad gäller korttidssjukfrånvaron. Vad gäller långtidssjukfrånvaron minskade sjuktalen under 2022. Insatserna under året har syftat till att öka organisationens samlade kunskap och förmåga att arbeta förebyggande med det systematiska arbetsmiljöarbetet. Vad gäller långtidssjukfrånvaron innefattar denna ofta mer komplexa sjukdomsbilder där sjukvårdens tillgänglighet och ett nära samarbete med företagshälsovården har varit fortsatt betydelsefullt för möjligheten att minska frånvaron. Det stärkta samarbetet med företagshälsovården har haft fokus på utveckling av förebyggande insatser som till exempel individuella samtal.

Förutsättningarna för att skapa, förbättra och bevara en god arbetsmiljö ökar genom ett långsiktigt arbete som förebygger och främjar hälsan hos medarbetarna. Målsättningen med nämndens hälsofrämjande arbete är att det ska leda till bättre kontinuitet och minskad sjukfrånvaro i verksamheten, vilket är en

förutsättning för goda och stabila relationer i barngrupperna. Fokus i arbetet har riktats mot friskfaktorer, arbetsglädje och positiv psykologi för att förstärka och ta tillvara det som redan fungerar bra inom förskolans verksamheter och som främjar en god kvalitet i arbetet med barnen och ett hållbart arbetsliv. Hälsöfrämjande workshops har genomförts tillsammans med ledningsgrupper och skyddsombud i samverkan med de fackliga organisationerna. Under hösten har även en uppföljande insats påbörjats som fortsätter 2023.

Under året fortskred det förebyggande arbetet mot hot och våld på arbetsplatserna. En arbetsgrupp kopplad till trygghetsskapande åtgärder arbetade vidare med organiseringen av ett gemensamt arbetssätt och med framtagande och implementering av förebyggande och efterhjälpande stödmaterial. Arbetet genomfördes i nära samverkan med de fackliga organisationerna. Under 2022 togs även ett beslut om en arbetsgrupp för beredskapsfrågor.

### **Resurs- och bemanningsplanering**

Med en fortsatt utmanande kompetensförsörjningssituation och hög sjukfrånvaro har det varit av stor vikt att arbeta vidare med strategisk och operativ resurs- och bemanningsplanering. Arbetet för att nå ytterligare effekter av närvarosystemet Tempus har fortskridit. Det har skett i form av stöd till de lokala ledningsgrupperna genom systemutbildning, tydliggörande av kopplingen till strategisk- och operativ bemanningsplanering samt säkerhet och arbetsmiljö. Detta knyter an till förvaltningens pågående förändringsarbete med fokus på ökad likvärdighet och optimerad resursanvändning utifrån barnens behov.

### **Lokalplanering**

Att förskolans fysiska miljöer ger bästa möjliga förutsättningar för verksamheten är betydande för arbetet enligt skollag och förskolans läroplan. Lokalplaneringen har fortsatt med utgångspunkt i förskolenämndens lokalbehovsplan. Nu gällande lokalbehovsplan för planeringsperioden 2023-2032 antogs av nämnden i augusti.

I lokalbehovsplanen betonas fortsatt arbete för likvärdiga fysiska miljöer, där planeringen för att ersätta tillfälliga, bristfälliga och ej fullt ändamålsenliga lokaler i det befintliga beståndet är central. Vidare betonas lokalkostnadsutvecklingen som ett arbetsområde där det bedöms som nödvändigt att begränsa kostnadsutvecklingen. Av planen framgår att det finns en planering som motsvarar behoven på sikt för staden som helhet. Samtidigt råder det platsbrist i delar av staden vilket får konsekvenser för avstånd mellan hem och förskola. Frågan om geografiska obalanser i behovsutvecklingen behöver ges större prioritet, vilket understryks i lokalbehovsplanen.

### **Lokalförändringar**

I enlighet med de centrala riktningar som lyfts i lokalbehovsplanen har de senaste åren inneburit ett omfattande arbete för att avveckla befintliga lokaler med brister och ersätta dem med nya lokaler.

Under året har två nya förskolor motsvarande cirka 230 platser öppnat. I mars öppnade Källängens förskola i Rådman svängen och i augusti öppnade Ärtans förskola i norra delen av Kroksbäcksparken. Detta innebär att samtliga förskolor med planerad verksamhetsstart 2022 har öppnat. Förvaltningen fick under december 2022 tillgång till Kaptenens förskola, men verksamhetsstarten skedde i januari 2023.

För att möta befolkningsminskningen i åldern 1-5 år har sex lokaler motsvarande cirka 310 platser avvecklats. I Nämndsbudget 2022 angavs sju lokaler för avveckling, dock har en avveckling förskjutits på grund av försening av nybyggnadsprojekt. Fyra av lokalerna har avvecklats då den fysiska miljön bedöms som bristfällig eller ej fullt ändamålsenlig för förskoleverksamhet. En av lokalerna har avvecklats på grund av tillfälligt bygglov och en av lokalerna har överlämnats till grundskolan. Sammantaget innebär det att det totala antalet kommunala förskoleplatser har minskat med cirka 80 platser. Det har under året funnits tillräckligt med platser för att täcka behovet i staden som helhet. Samtidigt har den geografiska obalansen varit en fortsatt utmaning i vissa delar av staden, framför allt i Hyllievång och i Limhamn.

### **Planering i utbyggnadsområden**

Planeringen i utbyggnadsområden har varit fortsatt central under året. Etablering av förskolor och annan

samhällsservice i dessa områden är nödvändig för stadens utveckling och attraktionskraft. I nybyggnadsområden är ofta en stor andel nyinflyttade småbarnsfamiljer och förskolebehovet i nya utbyggnadsområden är generellt högre på kort sikt än på längre sikt. Det är därmed av särskild vikt att i tidiga skeden bygga förskolor för att kunna möta de snabbt ökade platsbehov som uppstår. Platssituationen i flera av stadens utbyggnadsområden är dock fortsatt ansträngd.

Förskolenämnden medverkar i stadsplaneringen och deltar därmed i arbetet med översiktsplan, planprogram samt detaljplaner med fokus på behovet av förskolor och förskolans förutsättningar. Ett aktivt deltagande krävs för att aktuella tomter ska ge bra förutsättningar, både funktionellt och kostnadsmässigt. Detta för att motverka risken för att byggklara tomter för förskola får allt för stora begränsningar, särskilt i den täta staden. I detta sammanhang måste barnens perspektiv och rätt till utrymme i staden särskilt bevakas.

### **Pågående arbeten och utredningar**

Det pågår ett gemensamt arbete tillsammans med servicenämndens verksamhet för att utreda möjligheten att producera mer kostnadseffektiva förskolelokaler. Förskolenämndens verksamhet har deltagit i det stadsövergripande utvecklingsarbetet när det gäller förändring av lokalbeslutsprocessen och ny internhyresmodell. Förskolenämndens funktionsprogram och utvecklingen av lokalprogram förväntas även bidra till att minska kostnadsutvecklingen.

Vidare har året inneburit utredningsarbete rörande samnyttjande av park för förskola som beslutades av kommunfullmäktige 2021. Arbetet har ett tydligt förskoleperspektiv och beaktar särskilt barnens rätt till goda utemiljöer. En rapport kommer att färdigställas under våren 2023.

Planeringen för etablering av nya familjecentraler har haft ett särskilt fokus. Ett aktivt arbete pågår för att kunna öppna nya familjecentraler kommande år.

Under året har arbetet med att minska antalet administrativa lokaler fortsatt, en lokal har sagt upp och lämnas i början på 2023. Verksamheten har flyttat till befintliga administrativa lokaler.

Malmö stad och Region Skåne har tagit fram en avsiktsförklaring som syftar till att utveckla den västra delen av delområdet Flensburg för sjukhusverksamhet. Det innebär att den nordvästra delen av planområdet, där fem förskolor med totalt cirka 430 förskoleplatser är belägna, behöver tas i anspråk för sjukhuset. För att befintliga verksamheter ska kunna flytta krävs ersättningslokaler som ger samma goda förutsättningar för verksamheterna som befintliga lokaler ger.

### **Möjlighet för ny uteförskola**

I Malmö finns både uteförskolor och förskolor med en eller flera ute-, cykel- och äventyrsavdelningar där barnen spenderar största delen av dagen utomhus. Under året har möjlighet för en ny uteförskola utretts. Detta enligt uppdrag från nämnden i samband med fastställandet av Nämndsbudget 2022.

Bedömningen är att det finns möjlighet för en uteavdelning i en planerad ny förskola i Bunkeflostrand. Den nya förskolan planeras kunna öppna 2026. För Hästhagens nya förskola pågår planering för en äventyrsavdelning. Förskolan är planerad att öppna 2027. Inriktningen är även att utreda möjlighet för en eller flera uteavdelningar kopplade till utbyggnadsprojekt i Rosengård. Vidare har möjligheten att utöka utomhusverksamheten undersökts och bedömningen är att det finns flera befintliga förskolor med sådana möjligheter. Under året antogs detaljplan för uteförskolan Stock och sten i Pildammsparken som medger nya vindskydd.

### **Digitalisering**

I det läroplansbaserade arbetet och i vidareutvecklingen av olika processer inom nämndens verksamhet har digitaliseringens roll som utvecklingsverktyg blivit allt tydligare. Bland annat i senaste lägesbedömningen betonas digitaliseringens betydelse för utvecklingen av undervisningen.

En ny samverkansmodell mellan Malmö stads övergripande funktioner för IT och digitalisering och samtliga förvaltningar började implementeras i slutet av året. Samverkansmodellen lägger grunden för en

högre grad av samarbete i gemensamma frågor. Samverkansmodellen förväntas även bidra till att ansvarsfördelningen mellan gemensamma funktioner och förvaltningarna blir tydligare.

Upphandlingen av ett nytt barn- och elevadministrativt system fortgår, men har behövt omarbetas och innebär nu en annan strategi för upphandling där befintliga system och verktyg kan utnyttjas mer, samtidigt som en mer begränsad del av det ursprungliga systemet handlas upp.

I arbetet med vårdnadshavarkommunikationen har en analys påbörjats kring samtliga befintliga verktyg för förskolornas kommunikation med medborgare i allmänhet och vårdnadshavare i synnerhet, samt hur dessa används i verksamheten. Målsättningen är att skapa en gemensam plattform, riktlinjer och struktur för förskolornas kommunikation med vårdnadshavare såväl inför val av förskola, som under hela barnets tid på förskolan.

Det digitala systemet Tempus används för bland annat närvaroregistrering vid lämning och hämtning. Systemet bedöms även kunna fungera som en effektiv och säker plattform rörande flera delar i kommunikationen med vårdnadshavare. Arbetet pågår för att införa denna del av systemet i samtliga förskolor och det beräknas vara slutfört våren 2023. En uppgradering till modernare tjänstetelefoner har varit en nödvändighet för utvecklingsarbetet och ger även goda förutsättningar för fortsatt digitalisering.

Ett alltmer intensifierat arbete med digitalisering belyser behovet av en tydlig målbild och förväntade effekter av arbetet med digitalisering. Arbetet med verksamhetsutveckling inom samtliga områden ställer krav på en mer anpassad organisation. Denna bör på ett effektivt sätt kunna hantera både inköp, investeringar, användarsupport och förvaltning av såväl teknisk utrustning som de tjänster som tillhandahålls inom nämndens verksamhet.

Effektivisering av administrativa arbetsprocesser genom automatisering och en högre grad av självbetjäning för vårdnadshavare kan förenklas och möjliggöras bland annat genom ökad digitalisering. Därför pågår en översyn av både roller och uppdrag för att på bästa sätt möta barnens, vårdnadshavarnas och medarbetarnas behov.

I samband med att förskolenämnden fastställde Nämndsbudget 2022 beslutades även om ett uppdrag att utreda möjligheterna och kostnaderna för att installera porrfilter i alla förskoleförvaltningens tekniska enheter. Ett utredningsarbete har inletts och kommer att löpa vidare under våren. Frågan hanteras i samverkan med Malmö stads IT-funktioner i avsikt att hitta lösningar som kan appliceras i samtliga förvaltningar.

## **Uppsökande verksamhet och öppen förskola**

### **Främjande och förebyggande arbete på familjecentraler och öppna förskolor**

På stadens sju familjecentraler bedrivs ett förebyggande och främjande arbete för barnfamiljer. Arbetet med att inrätta fler familjecentraler har fortskridit i enlighet med de avsiktsförklaringar som upprättats i samverkan med Region Skåne och arbetsmarknads- och socialnämnden.

Under våren stod Malmö stad som värd för Föreningen För Familjecentralers Främjandes (FFFF) nationella konferens. Temat för i år var målen i Agenda 2030 och förskolenämnden tillsammans med arbetsmarknads- och socialnämnden, Region Skåne och Skånes kommuner var medarrangörer. Konferensen hade 1300 deltagare från hela Sverige.

Det bedrivs ett långsiktigt arbete för att utveckla inkluderande och främjande aktiviteter på de öppna förskolorna. Språkutvecklande insatser är av stor vikt för att ge både barn och vårdnadshavare likvärdiga förutsättningar att ta del av och bidra till en samhällelig och social gemenskap och för att komma in i utbildningssystem och arbetsliv. Under 2022 har samtliga öppna förskolor erbjudits språkträning i svenska i samverkan med SFI, ABF, Studieförbundet Vuxenskolan samt Bilda.

Förskoleförvaltningen, arbetsmarknads- och socialförvaltningen och kulturförvaltningen bedriver även ett samarbete för att tillgängliggöra läsfrämjande och språkutvecklande insatser för fler barn i Malmö. I arbetet involveras familjecentralerna och biblioteken i Malmö.

En kompletterande mobil verksamhet -*Öppen förskola på hjul* - startade i juni och bedrevs fram till mitten av augusti. Verksamheten förlades till Kroksbäck där det i dagsläget saknas en öppen förskoleverksamhet och där inskrivningsgraden i förskolan är förhållandevis lägre. Insatsen har finansierats genom statsbidraget för bättre språkutveckling i förskolan där även uppsökande verksamhet ingår. I år koordinerades verksamheten av en projektledare som även arbetade operativt uppsökande gentemot arbetsmarknads- och socialnämndens verksamheter, till exempel boenden för hemlösa barnfamiljer.

Förskolenämnden beslutade för 2022 att genom medel bidra till en satsning på naturpedagogik gentemot stadens öppna förskolor med syftet att skapa förutsättningar för fler barn i Malmö att ta del av olika naturmiljöer i ett lärande syfte. Inom ramen för denna satsning anlätades naturpedagoger som på olika sätt har arbetat för att genomföra olika aktiviteter både på de öppna förskolorna, den öppna förskolan på hjul samt vid utflyktsdagar. Naturpedagogerna medverkade även vid utflykt för barn och vårdnadshavare från boenden för hemlösa barnfamiljer, en samverkan med arbetsmarknad- och socialnämnden.

### **Nya skollagskrav om förskola för fler barn**

Som tidigare nämnts beslutade riksdagen i juni 2022 om ändringar i skollagen i syfte att öka deltagandet i förskola. Under hösten 2022 sattes ett utredningsarbete igång för att kunna bedöma hur de nya lagkraven kommer påverka verksamheten och vilka förberedelser som krävs inför hösten 2023. Fokus under hösten var att analysera lagkraven och göra en kartläggning och nulägesbeskrivning av den befintliga uppsökande verksamheten. Det har också gjorts ett omfattande arbete för att skapa förutsättningar för nämnden att få del av de folkbokföringsuppgifter som krävs för att kunna implementera den nya lagstiftningen. Det har även förts en dialog med flera andra kommuner samt Sveriges Kommuner och Regioner, SKR för att gemensamt diskutera möjligheter, utmaningar och erfarenheter kopplat till de nya lagkraven. Höstens arbete ligger till grund för ett mer konkret utvecklingsarbete kring placeringsprocessen, det uppsökande arbetet och mottagandet i verksamheten som ska bedrivas under 2023.

### **Samverkan för fler barn i förskola**

Förskolenämndens uppsökande arbete bottnar i att alla barn i Malmö ska få möjligheter att utvecklas i förskolan, även barn i familjer som saknar kunskap om förskolan som skolform och vilken betydelse den kan ha för barnets utveckling. För att få en bredare plattform att nå ut på sker en stor del av det uppsökande arbetet i samverkan med idéburen sektor och andra aktörer som möter nyanlända, utrikesfödda och andra familjer med behov av förskoleverksamhet.

Samarbetet med Yalla Trappan, Svenska kyrkan samt Institutionen för kvinnor och barns hälsa på Uppsala universitet kring uppsökande arbete fortsatte under året. Ett nytt samarbetsavtal specifikt rörande förskolelotsar tecknades året ut med Yalla Trappan och ytterligare tre ideella organisationer. Samarbetet har byggt vidare på erfarenheterna av projektet *Det tidiga livet* och syftar till att med hjälp av förskolelotsar nå ut med information om vad öppen förskola och förskola är.

I november bjöd förskolenämnden in civilsamhället till en nätverksträff för första gången sen pandemin med en fortsatt målsättning att föra en bred dialog med idéburna aktörer i staden. Syftet med nätverksträffarna är att samverka och hitta möjligheter till att arbeta tillsammans med fokus på de allra yngsta barnen. Föreningarna är viktiga samverkansparter eftersom de har kontakter och arenor/mötesplatser där de möter vårdnadshavare.

Förskolenämndens samarbete med arbetsmarknads- och socialnämnden för att nå ut med riktad information har fortskridit med informationsinsatser till socialsekreterare och familjer inom socialtjänst väster och på boenden för hemlösa barnfamiljer. Vidare har samarbetet med Integrationscenter, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt Länsstyrelsen under våren resulterat i att informationsmaterialet i samhällsorienteringen för nyanlända i etablering har setts över och kompletterats rörande vikten av förskola och öppen förskola. I slutet av året bjöd arbetsmarknads- och socialnämnden in till ett informationsmöte riktat till ukrainska skyddsbehövande familjer där förskolenämnden och grundskolenämnden bidrog med informationsinsatser om sina respektive verksamheter.

Förskolenämndens dialog med Stena fastigheter, MKB och Rosengård Fastigheter har lett till flera samarrangemang samt informationsinsatser under våren och en överenskommelse har tecknats med Stena som tar hjälp av Tif (Tillsammans i Förening) för att informera boende i deras fastigheter om förskola.

## Kommunfullmäktigemål: Analys av mandatperioden

Kommunfullmäktiges mål fastställdes i Budget 2020. Mandatperiodsanalysen avser därmed perioden år 2020-2022. Kommunfullmäktiges mål fokuserar på områden där nämnder och styrelser behöver arbeta gemensamt för att åstadkomma förflyttning för utveckling i hela Malmö. I detta syfte har målen varit riktade till de nämnder och bolag som främst bedöms kunna bidra till måluppfyllelse. Av totalt 17 kommunfullmäktigemål har 13 varit riktade till förskolenämnden.

Analysen av mandatperioden tar sin utgångspunkt i den mandatperiodsanalys som gjordes i Delårsrapport 2022 och som var en bedömning utifrån då kända förutsättningar. Efter komplettering med underlag för hela 2022 har en slutlig bedömning om måluppfyllelse gjort. Under varje mål presenteras kompletterande uppgifter i förhållande till delårsrapportens analys under rubriken *Kompletteringar av analys av mandatperioden år 2022*.

### Övergripande utgångspunkter

Förskolenämndens viktigaste bidrag till kommunfullmäktiges mål är arbetet för att utveckla förutsättningarna för kärnuppdraget. Utvecklingen och uppföljningen inom förskolan bygger i grunden på nationella mål och riktlinjer i skollagen och förskolans läroplan som omsätts i det dagliga arbetet tillsammans med barnen. Detta arbete leds av rektor och planeras och genomförs av arbetslaget med förskollärare, pedagoger med inriktning förskola och barnskötare.

Lägesbedömning 2022 ger den senaste analysen av måluppfyllelse i förhållande till förskolans läroplan och den lagstiftning som styr förskolornas verksamhet. Denna årligen övergripande uppföljning och rapportering till förskolenämnden av det systematiska kvalitetsarbetet ger en bild av kvaliteten i verksamheten och de förutsättningar som förskolorna har för sitt arbete. Dessa kunskaper har varit vägledande i arbetet med uppföljningen av kommunfullmäktiges mål.

Långsiktighet är en central utgångspunkt i analysen av nämndens bidrag till kommunfullmäktigemålen. Utvecklingen behöver ses i ett längre tidsperspektiv än enbart utifrån en enskild mandatperiod. Detta då positiva förflyttningar ofta är effekter av arbete som påbörjats långt tidigare.

### Bedömningsunderlag och uppföljningsmetoder

Mandatuppföljningen har gjorts utifrån nämndens samlade bedömningar i årsanalyserna för 2020 och 2021, samt uppföljningen av år 2022. Utgångspunkten är förskolenämndens beslut i Nämndsbudget 2020 om den övergripande inriktningen för att bidra till kommunfullmäktiges mål. Här ingick dels en beskrivning av planeringen för att bidra till respektive mål, dels indikatorer för att stämma av hur arbetet med målen fortskrider. Indikatorerna har varit såväl av kvantitativ som kvalitativ art. För de kvantitativa indikatorerna har nämnden beslutat om önskat utfall. En generell utgångspunkt vid framtagande av önskat utfall för respektive indikator var det faktiska utfallet år 2019.

FN:s konvention om barnets rättigheter var en grundläggande utgångspunkt för arbetet med att planera inriktningen i Nämndsbudget 2020. Vidare ingick att beakta jämställdhets-, jämlikhets- och barnrättsperspektivet vid planering och val av indikatorer.

## Målområde - Utbildning och arbete

Kommunfullmäktigemål - Malmö stad ska verka för att en större andel elever ska fullfölja en gymnasieutbildning inom 4 år.



### Analys av mandatperioden

#### Hur gick det?

Nämndens samlade bedömning är att bidraget till måluppfyllelse är delvis uppnått. Analysen visar å ena sidan på fortsatta utmaningar kring förskolornas förutsättningar för att uppnå mål och förväntningar i skollag och läroplan, å andra sidan på en långsiktig progression i förskolornas kvalitet under



mandatperioden. Förutom indikatorernas förflyttning baseras analysen på övergripande bedömningsunderlag kring kvalitet, kompetens, arbetsmiljö och andra långsiktiga utvecklingsprocesser.

Indikatorerna riktar fokus på den formella kompetensen hos medarbetarna närmast barnen som en avgörande kvalitetsfaktor. Andelen förskollärare per förskoleområde har minskat och andelen totalt sett är lägre jämfört med riket och övriga städer. Tillgången till förskollärare varierar mellan stadens förskolor. Utvecklingen av andelen barnskötare med barnskötutbildning har varit positiv. Andelen pedagoger med inriktning förskola per utbildningsområde har legat på i princip samma nivå. Sjukfrånvaron har ökat som en följd av pandemin. Andelen barn i förskolan i åldrarna 3-5 år har legat på i stort sett samma nivå till och med år 2022. I tabellen nedan ges en översiktlig bild av utvecklingen för respektive indikator år 2020, 2021 och 2022.

Förskolan är det första steget i utbildningssystemet och har de senaste åren lyfts fram som en av de mest kraftfulla kompensatoriska utbildningsinsatserna (SOU 2020:28, s.562-563). Nämndens arbete inom målområdet är därför av största vikt för utvecklingen inom staden som helhet. Även om förskolorna i Malmö står inför utmaningar kring kompetensförsörjning och likvärdighet ger uppföljningar av kvaliteten bilden av en långsiktig positiv utveckling på flera områden, vilket innebär att nämnden sett över hela mandatperioden bidragit till kommunfullmäktiges måluppfyllelse. Exempelvis är förskolornas pedagogiska miljöer ett område med generellt sett god måluppfyllelse där förskolorna under flera år arbetat för att utveckla och anpassa förskolornas lärmiljöer efter barnens behov och förutsättningar. På förskolorna finns överlag etablerade strukturer för kollegialt lärande som möjliggör erfarenhetsutbyte, ny kunskap och inspiration. Inom läroplansområdet *Barns delaktighet och inflytande* arbetar förskolor med olika strategier för att barn ska få möjligheter att vara delaktiga och påverka sin utbildning.

De senaste årens lägesbedömningar och fördjupade analyser visar samtidigt hur bristande tillgång till förskollärare och utbildade barnskötare på olika sätt påverkar måluppfyllelsen. Det har konstaterats ett generellt samband mellan barns socioekonomiska förutsättningar och förskolors möjligheter att rekrytera förskollärarkompetens. Nämndens arbete med kompetensförsörjning utvecklas vidare under målområdet *En god organisation*.

Kunskaperna om professionens förutsättningar och om vad som påverkar förskolornas kvalitet har fördjupats under mandatperioden. I analysen för mandatperioden vägs in att samtidigt som tillgången till förskollärare varit en fortsatt stor utmaning har andelen barnskötare med formell utbildning ökat och den samlade kompetensen i arbetslagen har stärkts. Den senaste GAP-analysen visar på en positiv förflyttning av den kvalitativa kompetensnivån för samtliga yrkesgrupper nära barnen. Även den senaste medarbetarenkäten, som följer upp den organisatoriska och sociala arbetsmiljön, visar på en förbättring inom flera områden jämfört med tidigare. Detta bidrar med viktig kunskap i det strategiska arbetet för att stärka förutsättningarna för professionen. I slutet av mandatperioden har ett arbete inletts med att pröva och utveckla metoder för att rikta resurser till de förskolor där behoven är störst i syfte att öka likvärdigheten för barnen i Malmö.

	Önskat utfall	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022
Andel barn i förskolan i åldrarna 3-5 år	Minst 95%	95 %	94 %	94 %
Andel förskollärare per förskoleområde	Minst 30%	24 %	22 %	22 %
Andel barnskötare med barnskötutbildning	Minst 60 %	58 %	64 %	65 %
Andel pedagoger per utbildningsområde	Minst 20%	6 %	7 %	6 %
Korttidssjukfrånvaro	Högst 2,8%	4,6 %	4,3 %	4,2 %

## Varför blev det så?

En omvärldsfaktor med stor påverkan på nämndens arbete är den nationella bristen på förskollärare och även på barnskötare med formell barnskötarutbildning. Detta påverkar förskolornas handlingsutrymme och möjligheter att rekrytera utifrån behoven i barngrupperna. Pandemin är en annan omvärldsfaktor som påverkat både barnen och verksamheten.

Nämndens långsiktiga arbete för att stärka förskolornas förutsättningar bedöms på olika sätt ha bidragit till progression i förskolornas kvalitetsarbete. Organisationsutvecklingen som initierades 2016 lade en viktig grund. Lokala ledningsgrupper med biträdande rektorer och förste förskollärare har bidragit till att stärka förutsättningar för ett nära ledningsstöd i organisation och praktik. Det finns vidare riktlinjer och kollektivavtal om utvecklingstid för förskollärare, barnskötare och pedagoger och etablerade strukturer för kollegialt lärande både på ledningsnivå och för medarbetarna på förskolorna. Dessutom har flera omfattande kompetensutvecklingsinsatser genomförts de senaste åren. Ett strukturerat arbete för att öka andelen barnskötare med barnskötarutbildning har lett till en positiv förflyttning.

I slutet av mandatperioden har ytterligare vägval gjorts för att stödja professionen och för att stärka likvärdigheten för barnen. Ett förändringsarbete pågår för att utveckla organisationen och arbetsformerna för verksamhetsnära stöd till rektor, utbildningschef och skolchef. Stödfunktioner har setts över för att på sikt höja måluppfyllelsen och öka likvärdigheten inom förskoleverksamheten. Det fleråriga utvecklingsarbetet kring förskollärarnas arbetsvillkor och delaktighet har bidragit till en gemensam förståelse för vad förskollärarna upplever har störst betydelse för deras möjligheter att utföra sitt arbete på ett bra sätt. Rekryteringen av förskollärare och specialpedagoger till kompetensteam bidrar till kompetensförstärkning på förskolor som har haft svåra förutsättningar under en längre tid att rekrytera behövlig kompetens eller som har en hög andel barn i behov av särskilt stöd. Statsbidraget för kvalitetshöjande insatser har stärkt rektorernas ekonomiska utrymme. Utifrån rektorernas kunskaper om lokala behov kan medlen användas kopplat till barngruppens storlek, att bibehålla eller rekrytera medarbetare samt till kompetensutveckling i arbetslagen. Vidare har del av statsbidraget använts till en extra lönesatsning på pedagogiska yrkesgrupper i förskolan och för extra resurser till utbildningsvikarier.

Arbetet för fler barn i förskola har utgått från en långsiktig inriktning för det uppsökande arbetet där den öppna förskoleverksamheten och familjecentralerna är centrala plattformar. Utvecklingen av andelen barn i förskolan har varit i stort sett oförändrad samtidigt som uppföljningar visar på geografiska variationer inom staden där vissa centrala och sydöstra delar av Malmö har en förhållandevis hög andel barn som inte är inskrivna i förskola. Restriktionerna till följd av pandemin har under de två senaste åren haft stor påverkan på det uppsökande arbetet samt det främjande och förebyggande arbetet på stadens öppna förskolor. I målområdet *Trygghet och delaktighet* rapporteras vidare kring förskolan som skyddsfaktor i barns livsmiljöer.

Förskolenämndens arbete med barnrätt, jämställdhet och antidiskriminering sker i grunden genom att bidra till stärkta förutsättningar för kärnuppdraget. När förskolorna arbetar utifrån skollag och läroplan integreras dessa områden i professionens möte med barnen och därmed utbildningen.

Lägesbedömning 2022 bekräftar den analys av måluppfyllelsen för mandatperioden som gjordes i Delårsrapport 2022. Samtidigt som kvalitetsdialogerna visar på en fortsatt förflyttning inom flera läroplansområden varierar kvaliteten mellan förskolorna. Slutsatserna i lägesbedömningen lyfter fram att det även fortsättningsvis krävs utvecklingsarbete på övergripande nivå för att stärka förskolornas förutsättningar och därmed likvärdigheten.

## Hur påverkar utfallet verksamhetens fortsatta arbete?

Att använda resurserna på bästa sätt för att stärka förskolornas förutsättningar för kärnuppdraget har varit en central fråga under mandatperioden. Insatser behöver även fortsättningsvis riktas till de förskolor där behoven är som störst. Utöver riktade insatser finns ett fortsatt behov av breda utvecklingsinsatser för att höja den generella kompetensnivån och stärka det lokala ledarskapet.

Att öka andelen förskollärare kvarstår som en av de största utmaningarna. Utöver kompetens behöver även andra aspekter vägas in i analyser av likvärdighet. Det handlar om kontinuitet i personalgrupperna, barngruppernas storlek och sammansättning samt lokalernas beskaffenhet. Även den lokala ledningen

förutsättningar och förmåga att tillsammans med medarbetarna etablera ett gemensamt förhållningssätt och hållbara strukturer för kompetensutveckling och kollegialt lärande är viktiga kvalitetsfaktorer.




De senaste kunskaperna om förskolornas förutsättningar i Lägesbedömning 2022 visar på behov av kraftsamling inom ett antal prioriterade områden. Dessa beskrivs i förskolenämndens Nämndsbudget 2023 och har fokus på att stärka förutsättningarna för professionen i mötet med barnen i förskolorna varje dag. En likvärdig förskola med hög kvalitet är inriktningen och utgångspunkten är de nationella målen enligt skollagen och förskolans läroplan.



Nämndens fortsatta arbete med uppsökande verksamhet utreds för närvarande för att anpassas till ändringarna i skollagen.

### Kompletteringar av analys av mandatperioden 2022

Utfallet för indikatorerna har ändrats till helårsvärden och kopplat till varje indikator görs en analys av utfallet i förhållande till önskat utfall för mandatperioden.

Analysen har kompletterats utifrån den senaste kunskapen om förskolornas förutsättningar i Lägesbedömning 2022. Analysen har även kompletterats med nämndens arbete kopplat till barnrätt, jämställdhet och antidiskriminering, samt kring uppsökande arbete.

Indikator	Utfall	Önskat utfall 2022	Bedömning av utfall
<b>Andelen barn i förskolan i åldrarna 3-5 år</b>	94%	Minst95%	
<p><b>Analys av mandatperioden</b></p> <p>Nämndens indikator belyser andelen barn i åldrarna 3-5 år som går i förskola av det totala antalet barn i Malmö. Förskolenämndens rapportering baseras på kommunens egna uppföljningar.</p> <p>När önskat utfall om 95 procent fastställdes omfattades både barn i förskola och barn i pedagogisk omsorg. Indikatorn avser dock endast barn i förskola, vilket gör att jämförelser över tid kopplat till önskat utfall därmed blir felaktiga. Ett önskat utfall 2022 där pedagogisk omsorg inte är inkluderat hade uppgått till 94 procent.</p> <p>Andelen barn i förskolan i åldern 3-5 år uppgick till 94 procent år 2022. Det ligger på samma nivå som utfallen för år 2020 och år 2021, vilket innebär att andelen är oförändrad.</p> <p>Bedömningen av utfallet är att det är delvis uppnått. Detta då andelen varit konstant under mandatperioden.</p>			
<b>Andelen förskollärare per förskoleområde</b>	22%	Minst30%	
<p><b>Analys av mandatperioden</b></p> <p>Nämndens indikator har riktat särskilt fokus på förskollärarna och deras ansvar för undervisningen i enlighet med förskolans läroplan. Indikatorn avser förskollärare samt förste förskollärare. Utfallet avser det förskoleområde som hade lägst andel förskollärare per den siste december varje år.</p> <p>Inriktningen under mandatperioden har varit att det ska vara minst 30 procent förskollärare och förste förskollärare per förskoleområde. Under mandatperioden har andelen legat på en konstant låg nivå.</p> <p>Av analysen framgår att det finns en fortsatt variation mellan förskoleområden som påverkar förskolornas förutsättningar för måluppfyllelse. År 2022 varierade andelen förskollärare och förste förskollärare per förskoleområde mellan 22-44 procent. Motsvarande siffror för tidigare år under mandatperioden är 22-49 procent år 2021, 24-47 procent år 2020 samt 23-48 procent år 2019.</p> <p>Av 44 förskoleområden var det 30 förskoleområden som hade minst 30 procent förskollärare och förste förskollärare år 2022 jämfört med 31 av 46 förskoleområden 2021.</p>			
<b>Andelen barnskötare med barnskötartutbildning</b>	65%	Minst60%	
<p><b>Analys av mandatperioden</b></p> <p>Nämndens indikator riktar fokus mot utbildade barnskötare på kommunens förskolor med utgångspunkten att arbetslagens samlade kompetens är av avgörande betydelse för läroplansuppdragets genomförande. Indikatorn avser andelen barnskötare med barnskötartutbildning om minst 1100 poäng. Inriktningen under mandatperioden har varit att andelen ska vara minst 60 procent.</p> <p>Utvecklingen under mandatperioden visar att andelen utbildade barnskötare successivt ökat och sedan år 2021 överstiger det önskade utfallet. År 2022 redovisas ett utfall om 65 procent, vilket innebär en ökning jämfört med</p>			

Indikator	Utfall	Önskat utfall 2022	Bedömning av utfall
föregående år då andelen uppgick till 64 procent.			
<b>Andelen pedagoger per utbildningsområde</b>	6%	Minst20%	
<p><b>Analys av mandatperioden</b></p> <p>Nämndens indikator riktar fokus mot pedagoger med inriktning förskola på kommunens förskolor med utgångspunkten att arbetslagens samlade kompetens är av avgörande betydelse för läroplansuppdragets genomförande.</p> <p>Nämndens indikator har avsett andel pedagoger per utbildningsområde. Inriktningen har varit att andelen ska vara minst 20 procent.</p> <p>Utvecklingen under mandatperioden visar att andelen pedagoger med inriktning förskola inte ökat enligt nämndens inriktning. Andelen år 2022 uppgick till 6 procent, vilket in princip är samma utfall som år 2020 och 2021.</p>			
<b>Korttidssjukfrånvaro</b>	4,2%	Högst2,8%	
<p><b>Analys av mandatperioden</b></p> <p>Nämndens indikator riktas mot korttidssjukfrånvaron bland medarbetarna vilket påverkar förutsättningarna för att kunna upprätthålla kontinuitet i barngrupperna.</p> <p>Indikatorn har avsett korttidssjukfrånvaron, det vill säga sjukfrånvaron i procent dag 1 till dag 14. Inriktningen under mandatperioden var att korttidssjukfrånvaron ska uppgå till högst 2,8 procent, vilket var utfallet för perioden januari-november 2019.</p> <p>Utvecklingen under mandatperioden visar att korttidssjukfrånvaron inte har minskat enligt nämndens inriktning. I analysen bedöms coronapandemin som en stor del av förklaringen till den negativa utvecklingen.</p> <p>År 2022 uppgick utfallet till 4,2 procent. För motsvarande period föregående år uppgick andelen till 4,3 procent.</p>			

## Målområde - Stadsutveckling och klimat

Kommunfullmäktigemål - Malmö ska vara en föregångare när det gäller minskade utsläpp av växthusgaser



### Analys av mandatperioden

#### Hur gick det?

Nämndens samlade bedömning är att bidraget till måluppfyllelse är uppnått. Bedömningen baseras på uppföljning av mängden växthusgasutsläpp i förhållande till levererad mat till Malmös kommunala förskoleverksamhet.

Förskolornas växthusgasutsläpp relaterat till mat har stadigt minskat sedan 2017 - från i genomsnitt 1,74 kg CO<sub>2</sub>ekv/kg livsmedel till i genomsnitt 1,4 kg CO<sub>2</sub>ekv/kg livsmedel år 2022. Alla förskolor har bidragit till minskningen av förskolenämndens totala påverkan och spridningen mellan förskolorna har minskat.

#### Varför blev det så?

Arbetet under mandatperioden har tagit sin huvudsakliga utgångspunkt i att skapa förutsättningar för förskolans kärnuppdrag. Hållbar utveckling samt hälsa och välbefinnande är en del av förskolans uppdrag enligt läroplanen för förskolan. Genom bland annat näringsriktiga måltider och hälsosam livsstil ska utbildningen bidra till att barnen förstår hur detta kan påverka hälsa och välbefinnande. Enligt läroplanen ska barnen också ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur de olika val som människor gör kan bidra till en hållbar utveckling – såväl ekonomisk och social som miljömässig. Arbetet, som planeras och genomförs på varje förskola, knyter an till barns rätt till hälsa enligt barnkonventionen och till barns rätt till delaktighet som en förutsättning för att möta utmaningarna kring klimatförändring.

Ett kontinuerligt och strukturerat arbete har bidragit till en fortsatt minskning av de kommunala förskolornas utsläpp av växthusgaser relaterat till livsmedel under mandatperioden. Minskningen bedöms vara resultatet av utvecklingsinsatser inom flera områden. En viktig grund har lagts tillsammans med varje

rektor där utvecklingen när det gäller förskolornas klimatpåverkan regelbundet följs upp. Detta har bidragit till att medvetenheten kring dessa frågor generellt sett har ökat på enhetsnivå.

Ett annat viktigt område är den kunskapsutveckling som projektet *Klimatsmart mat i Malmö* bidragit med i förskolans verksamhet. Tillsammans med miljönämndens verksamhet har utvecklingsarbete skett för att minska matsvinnet och att introducera mer växtbaserade menyer. Projektet, som genomfördes 2016-2020, innefattade såväl konkreta utbildningsinsatser för att öka kunskapen hos kockar, pedagoger och chefer som insatser för att följa upp matsvinnet på förskolor. Detta har lagt grunden för fortsatta kunskapsutbyten genom nätverk och samverkan med bland annat servicenämnden och miljönämndens verksamheter. Här utgör nätverk för kockar som arbetar i Malmö stads förskolor ett viktigt exempel.


År 2021 antog miljönämnden *Utvärdering av Malmö stads policy för hållbar mat - Hur långt har vi kommit på 10 år?* Rapporten konstaterar att stadens växthusgasutsläpp kopplat till livsmedel minskat och att förskolenämndens verksamhet tillsammans med skolrestauranger inom servicenämnden står för det största bidraget genom de förändringar som gjorts i menyerna så att måltiderna i högre grad än tidigare är växtbaserade. Rapporten konstaterade också att upphandling är ett viktigt redskap för att nå resultat för en mer hållbar utveckling när det gäller maten i kommunala verksamheter.

### Hur påverkar utfallet verksamhetens fortsatta arbete?

Uppföljningen har underlättats av förbättrade underlag. Inför det fortsatta arbetet med att minska utsläpp av växthusgaser i förskolan är samverkan och samarbete med andra nämnder central. Miljöbarometern i Malmö är ett viktigt verktyg i nämndens arbete på övergripande nivå. Den statistik som verksamheten behöver för att kunna fortsätta sitt arbete på enhetsnivå behöver dock bli mer lättillgänglig och komma ut per kvartal.

### Kompletteringar av analys av mandatperioden 2022

Utfallet för indikatorn har ändrats till helårsvärde och kopplat till indikatorn görs en analys av utfallet i förhållande till önskat utfall för mandatperioden.

Indikator	Utfall	Önskat utfall 2022	Bedömning av utfall
Växthusgasutsläpp relaterat till mat i förskoleverksamheten (kg CO <sub>2</sub> ekv/kg livsmedel)	1,4kg CO <sub>2</sub> ekv/kg	Högst 1,5kg CO <sub>2</sub> ekv/kg	
<b>Analys av mandatperioden</b> Indikatorn har följt mängden växthusgasutsläpp i förhållande till mängden levererad mat till Malmös kommunala förskoleverksamhet. Utfallet avser perioden 2021-10-01 -- 2022-09-30. Uppföljningen i föregående årsanalys visade på värdet 1,38 CO <sub>2</sub> ekv/ kg livsmedel. Sedan år 2017 har växthusgasutsläppen minskat då utfallet uppgick till 1,74 kg CO <sub>2</sub> ekv/ kg livsmedel. Det önskade utfallet om 1,5 CO <sub>2</sub> ekv/ kg är uppnått.			

### Målområde - Trygghet och delaktighet

Kommunfullmäktigemål - Malmö stad ska verka för att öka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer i barns och ungas olika livsmiljöer



#### Analys av mandatperioden

##### Hur gick det?

Nämndens samlade bedömning är att bidraget till måluppfyllelse är delvis uppnått. Analysen som ligger till grund för bedömningen har både positiva och negativa ingångsvärden. Kvalitetsuppföljningar visar på en långsiktig progression i förskolornas utvecklingsarbete, men samtidigt på fortsatta utmaningar kring förskolornas förutsättningar att uppnå mål och förväntningar i skollag och läroplan.

Förskolan ska genom att förstärka förutsättningarna för barns utveckling, lärande och välbefinnande bidra till att ge barn bättre livsvillkor och har tillsammans med andra verksamheter som riktar sig till de små

barnen en större potential att bryta social ojämlikhet än satsningar som kommer senare i livet. För att förskolan ska kunna verka kompensatoriskt och bidra till de långsiktiga positiva effekterna krävs att varje barn som tar del av verksamheten möts av en utbildning som lever upp till skollagen och läroplanen samt säkerställer barns rätt till utbildning och utveckling i enlighet med barnkonventionen. Liksom under målområde *Utbildning och arbete* riktar indikatorerna särskilt fokus mot kompetensen i verksamheten och fördelningen av kompetens mellan förskolorna.

Andelen förskollärare per förskoleområde har minskat under mandatperioden och andelen förskollärare är lägre jämfört med riket och övriga städer. Det finns också en variation mellan förskolorna. Andel barnskötare med barnskötareutbildning har ökat. Andelen pedagoger med inriktning förskola per utbildningsområde har legat på i princip samma nivå. Sjukfrånvaron har ökat under mandatperioden till följd av pandemin. Andelen barn i förskolan i åldrarna 3-5 år har legat på i princip samma nivå. Nämndens målsättning om att ha sju öppna förskolor som är knutna till familjecentraler har uppnåtts. I tabellen nedan ges en översiktlig bild av utvecklingen för respektive indikator år 2020, 2021 och 2022.

Samtidigt som de senaste årens uppföljningar visar på utmaningar när det gäller förskolornas kompetensmässiga förutsättningar har mandatperioden präglats av ett långsiktigt och strategiskt arbete där nämnden har strävat efter att stärka förutsättningarna för läroplansuppdraget. I målområde *Utbildning och arbete* beskriv utvecklingen kring förutsättningar för kvalitet och under målområdet *En god organisation* fördjupas beskrivningen av arbetet med arbetsmiljö och kompetensförsörjning som centrala kvalitetsfaktorer.

Tillgången till öppen förskola för barn och vårdnadshavare har stärkts genom den planliga utbyggnaden av stadens familjecentraler. Detta även om verksamhetsstarten för den nya familjecentralen Värnhem blev försenad till i slutet på 2021 på grund av pandemin. Samverkan med idéburen sektor och andra aktörer har fortsatt utifrån gemensamma erfarenheter.

	Önskat utfall	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022
Andel barn i förskolan i åldrarna 3-5 år	Minst 95%	95 %	94 %	94 %
Andel förskollärare per förskoleområde	Minst 30%	24 %	22 %	22 %
Andel barnskötare med barnskötareutbildning	Minst 60%	58 %	64 %	65 %
Andel pedagoger per utbildningsområde	Minst 20%	6 %	7 %	6 %
Korttidssjukfrånvaro	Högst 2,8%	4,6 %	4,3 %	4,2 %
Antal öppna förskolor som är knutna till familjecentraler	Minst 7	7	7	7

#### Varför blev det så?

Övergripande kvalitetsuppföljningar visar på en långsiktig positiv utveckling i stadens förskolor. Stärkta förutsättningar genom organisationsutveckling med lokala ledningsgrupper med biträdande rektorer och förste förskollärare har bidragit till ett nära ledningsstöd i organisation och praktik. Inte minst förste förskollärarnas viktiga roll i det lokala utvecklingsarbetet på förskolor med låg andel förskollärare har tydliggjorts. De riktade insatser som prövats och utvecklats i slutet av mandatperioden har syftet att stärka det kompensatoriska arbetet. Här ingår bland annat kompetensteam som inrättats under 2022 för att rikta resurser till de förskolor där barnens behov är som störst.

Trots omfattande utvecklingsarbete under mandatperioden kvarstår dock utmaningar kring förskolornas

kompetensmässiga förutsättningar och likvärdigheten för barnen. Särskilt tydligt i de senaste årens uppföljningar är likvärdighetsbrister i verksamheten kopplade till socioekonomiska faktorer och stadens bostadssegregation som påverkar förskolornas möjligheter att verka kompensande i områden där barnen är i störst behov av en förskola av hög kvalitet.

Lägesbedömning 2022 bekräftar den analys av måluppfyllelsen för mandatperioden som gjordes i Delårsrapport 2022. Samtidigt som kvalitetsdialogerna visar på en fortsatt förflyttning inom flera läroplansområden varierar kvaliteten mellan förskolorna. Slutsatserna i lägesbedömningen lyfter fram att det även fortsättningsvis krävs utvecklingsarbete på övergripande nivå för att stärka förskolornas förutsättningar och därmed likvärdigheten.

Förskolenämndens arbetet för att öka antalet familjecentraler i staden har fortsatt under mandatperioden. Avsiktsförklaringar har tecknats med Region Skåne och arbetsmarknads- och socialnämnden för ytterligare tre familjecentraler.

Det uppsökande arbete som genomförs både på stadens öppna förskolor och i samarbete med bland annat idéburen sektor begränsades under pandemin. Under 2021 genomfördes insatser i samarbete med arbetsmarknads- och socialförvaltningen för vissa utvalda grupper. *Öppen förskola på hjul* är en del i nämndens arbete med att på nya sätt nå ut till vårdnadshavare och barn som inte deltar i förskoleverksamhet. Verksamheten genomfördes både under sommaren 2021 och 2022 och innebär att pedagoger har haft en mobil verksamhet i områden som saknar en öppen förskola.

Arbetet för förebyggande och gemensamma insatser kring barn och unga i Malmö har fortsatt genom i stadens samverkansgrupp SBUM, Samverkan för barn och unga i Malmö. Under mandatperioden utvecklades arbetet inom ramen för projektet *Trygga Barnet* tillsammans med Region Skåne och polisen med fokus på tidiga och gemensamma insatser för barn och unga i riskzon. Arbetet i samverkansprojektet *Barn blir* tillsammans med arbetsmarknads- och socialnämnden med fokus på anknytningsproblematik rörande yngre barn har fortskridit. Samverkan är också en central utgångspunkt i arbetet med CTC (Communities that care), där förskolenämndens verksamhet har bidragit i utvecklingsarbetet. Samtliga insatser kopplar till förskolans breda uppdrag att utjämna skillnader i barns förutsättningar.

### **Hur påverkar utfallet verksamhetens fortsatta arbete?**

Det kompensatoriska uppdraget är en viktig del av läroplansuppdraget. Hur resurserna på bästa sätt kan användas för att stärka förskolornas förutsättningar för kärnuppdraget har varit en central fråga under mandatperioden. De senaste kunskaperna om förskolornas förutsättningar i Lägesbedömning 2022 visar på behov av kraftsamling inom ett antal prioriterade områden. Dessa beskrivs i förskolenämndens Nämndsbudget 2023 och har fokus på att stärka förutsättningarna för professionen i mötet med barnen i förskolorna varje dag. En likvärdig förskola med hög kvalitet är inriktningen och utgångspunkten är de nationella målen enligt skollagen och förskolans läroplan. Insatser behöver även fortsättningsvis riktas till de förskolor där behoven är som störst.

För att lyckas i det kompensatoriska uppdraget kring barnen i förskolan och i det uppsökande arbetet krävs inte bara insatser inom den egna nämndens verksamhet utan även fördjupad samverkan med övriga nämnder och andra myndigheter kring tidiga och gemensamma insatser. I och med ändringarna i skollagen kommer nya krav på nämndens uppsökande verksamhet. För att detta arbete ska få så stor effekt som möjligt för de barn som behöver det mest krävs ytterligare analyser rörande vilka barn som befinner sig utanför förskoleverksamheten samt orsaker och hinder till detta.

### **Kompletteringar av analys av mandatperioden 2022**


Utfallet för indikatorerna har ändrats till helårsvärden och kopplat till varje indikator görs en analys av utfallet i förhållande till önskat utfall för mandatperioden.

Analysen har kompletterats utifrån den senaste kunskapen om förskolornas förutsättningar i Lägesbedömning 2022.



Indikator	Utfall	Önskat utfall 2022	Bedömning av utfall
<b>Andelen barn i förskolan i åldrarna 3-5 år</b>	94%	Minst95%	
<p><b>Analys av mandatperioden</b></p> <p>Nämndens indikator belyser andelen barn i åldrarna 3-5 år som går i förskola av det totala antalet barn i Malmö. Förskolenämndens rapportering baseras på kommunens egna uppföljningar.</p> <p>När önskat utfall om 95 procent fastställdes omfattades både barn i förskola och barn i pedagogisk omsorg. Indikatorn avser dock endast barn i förskola, vilket gör att jämförelser över tid kopplat till önskat utfall därmed blir felaktiga. Ett önskat utfall 2022 där pedagogisk omsorg inte är inkluderat hade uppgått till 94 procent.</p> <p>Andelen barn i förskolan i åldern 3-5 år uppgick till 94 procent år 2022. Det ligger på samma nivå som utfallen för år 2020 och år 2021, vilket innebär att andelen är oförändrad.</p> <p>Bedömningen av utfallet är att det är delvis uppnått. Detta då andelen varit konstant under mandatperioden.</p>			
<b>Andelen förskollärare per förskoleområde</b>	22%	Minst30%	
<p><b>Analys av mandatperioden</b></p> <p>Nämndens indikator har riktat särskilt fokus på förskollärarna och deras ansvar för undervisningen i enlighet med förskolans läroplan. Indikatorn avser förskollärare samt förste förskollärare. Utfallet avser det förskoleområde som hade lägst andel förskollärare per den siste december varje år.</p> <p>Inriktningen under mandatperioden har varit att det ska vara minst 30 procent förskollärare och förste förskollärare per förskoleområde. Under mandatperioden har andelen legat på en konstant låg nivå.</p> <p>Av analysen framgår att det finns en fortsatt variation mellan förskoleområden som påverkar förskolornas förutsättningar för måluppfyllelse. År 2022 varierade andelen förskollärare och förste förskollärare per förskoleområde mellan 22-44 procent. Motsvarande siffror för tidigare år under mandatperioden är 22-49 procent år 2021, 24-47 procent år 2020 samt 23-48 procent år 2019.</p> <p>Av 44 förskoleområden var det 30 förskoleområden som hade minst 30 procent förskollärare och förste förskollärare år 2022 jämfört med 31 av 46 förskoleområden 2021.</p>			
<b>Andelen barnskötare med barnskötarutbildning</b>	65%	Minst60%	
<p><b>Analys av mandatperioden</b></p> <p>Nämndens indikator riktar fokus mot utbildade barnskötare på kommunens förskolor med utgångspunkten att arbetslagens samlade kompetens är av avgörande betydelse för läroplansuppdragets genomförande. Indikatorn avser andelen barnskötare med barnskötarutbildning om minst 1100 poäng. Inriktningen under mandatperioden har varit att andelen ska vara minst 60 procent.</p> <p>Utvecklingen under mandatperioden visar att andelen utbildade barnskötare successivt ökat och sedan år 2021 överstiger det önskade utfallet. År 2022 redovisas ett utfall om 65 procent, vilket innebär en ökning jämfört med föregående år då andelen uppgick till 64 procent.</p>			
<b>Andelen pedagoger per utbildningsområde</b>	6%	Minst20%	
<p><b>Analys av mandatperioden</b></p> <p>Nämndens indikator riktar fokus mot pedagoger med inriktning förskola på kommunens förskolor med utgångspunkten att arbetslagens samlade kompetens är av avgörande betydelse för läroplansuppdragets genomförande.</p> <p>Nämndens indikator har avsett andel pedagoger per utbildningsområde. Inriktningen har varit att andelen ska vara minst 20 procent.</p> <p>Utvecklingen under mandatperioden visar att andelen pedagoger med inriktning förskola inte ökat enligt nämndens inriktning. Andelen år 2022 uppgick till 6 procent, vilket in princip är samma utfall som år 2020 och 2021.</p>			
<b>Korttidssjukfrånvaro</b>	4,2%	Högst2,8%	
<p><b>Analys av mandatperioden</b></p> <p>Nämndens indikator riktas mot korttidssjukfrånvaron bland medarbetarna vilket påverkar förutsättningarna för att kunna upprätthålla kontinuitet i barngrupperna.</p> <p>Indikatorn har avsett korttidssjukfrånvaron, det vill säga sjukfrånvaron i procent dag 1 till dag 14. Inriktningen under mandatperioden var att korttidssjukfrånvaron ska uppgå till högst 2,8 procent, vilket var utfallet för perioden januari-</p>			



Indikator	Utfall	Önskat utfall 2022	Bedömning av utfall
november 2019. Utvecklingen under mandatperioden visar att kortidssjukfrånvaron inte har minskat enligt nämndens inriktning. I analysen bedöms coronapandemin som en stor del av förklaringen till den negativa utvecklingen. År 2022 uppgick utfallet till 4,2 procent. För motsvarande period föregående år uppgick andelen till 4,3 procent.			
<b>Antal öppna förskolor som är knutna till familjecentraler</b>	7	Minst7	
<b>Analys av mandatperioden</b> Indikatorn avser antalet öppna förskolor som är knutna till en familjecentral i staden. Vid ingången i mandatperioden 2019 fanns det nio öppna förskolor, varav sex ingick i en familjecentral eller familjecentralsliknande verksamhet. Inriktningen under mandatperioden har varit att antalet ska öka. Vid slutavstämningen 2022 är sju av stadens totalt nio öppna förskolor knutna till en familjecentral.			

Kommunfullmäktigemål - Malmö stad ska verka för en god etablering för nyanlända, stärka delaktigheten och den sociala sammanhållningen med ett särskilt fokus på svenska språket



### Analys av mandatperioden

#### Hur gick det?

Nämndens samlade bedömning är att bidraget till måluppfyllelse är delvis uppnått. Analysen av nämndens bidrag visar på såväl en positiv utveckling genom flera insatser som på utmaningar när det gäller måluppfyllelsen i det språkutvecklande arbetet. Uppföljningen har skett genom fördjupade analyser och sammanvägda bedömningar av måluppfyllelse inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Till grund för bedömningen ligger kontinuerlig uppföljning och inom ramen för detta rapporter från utredning av det språkutvecklande arbetet. Vidare ingår uppföljning av antalet öppna förskolor som är knutna till familjecentraler.

Förskolornas arbete med barnens språkutveckling är viktigt för säkerställandet av barns rätt till utbildning, barns rätt att uttrycka sina åsikter och rätt till delaktighet enligt barnkonventionen. Den språkliga variationen bland barnen i Malmö stads förskolor ställer stora krav på verksamheten, inte minst utifrån ett likvärdighetsperspektiv och i relation till förskolans kompensatoriska uppdrag. En samlad bedömning är att nämndens arbete på flera sätt har bidragit till att stärka förutsättningarna för det språkutvecklande arbetet. Samtidigt visar uppföljningar att alla förskolor inte har tillräckliga förutsättningar att ge alla barn de möjligheter att utveckla sina språk på det sätt som de har rätt till. Utvecklingen av arbetet med stadens familjecentraler har gått enligt plan. I tabellen ges en översiktlig bild av utvecklingen för respektive indikator år 2020, 2021 samt 2022.

Indikator	Önskat utfall	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022
Uppföljning av förskolornas språkutvecklande arbete		Delvis uppnådd	Delvis uppnådd	Delvis uppnådd
Antal öppna förskolor som är knutna till familjecentraler	Minst 7	7	7	7

#### Varför blev det så?

Det språkutvecklande arbetet har de senaste åren haft en framskjuten plats i förskolornas lokala planeringar och har även prioriterats på övergripande nivå. Flera språkutvecklande och läsfrämjande insatser bedöms ha haft betydelse för måluppfyllelsen. Bland annat har *Läslyftet* (Skolverkets webbaserade utbildning) genomförts på flertalet förskolor med stöd av utbildningsområdenas pedagogiska utvecklingsteam och förskolornas lokala språkombud. Statsbidrag för bättre språkutveckling i förskolan

har sedan 2020 bland annat använts på utvalda förskolor för att finansiera språkutvecklarnas insatser med särskilt inriktning mot barn med ett annat dagligt umgängesspråk än svenska. Dessa riktade insatser bedöms ha haft god inverkan på förskolornas språkutvecklande arbete och har haft positiva effekter för både barn, medarbetare och för vidareutveckling av metoder. Barnen bedöms överlag ha fått ett ökat intresse för språk, böcker och högläsning samt ett ökat ordförråd.

Förskolornas förutsättningar att ge barnen de möjligheter att utveckla sina språk som de har rätt till påverkas av en rad strukturella faktorer. Medarbetarnas kompetens och förmåga att arbeta språkutvecklande är i många fall avgörande. Det kan handla både om medarbetarnas generella kompetensnivå, bristande kunskaper om barns språk och flerspråkiga barns språkutveckling eller förmågan att integrera ett språkutvecklande perspektiv i undervisningen. Även medarbetarnas egna språkkunskaper har spelat roll för bedömningen av måluppfyllelsen.

Många av förskolorna som har sämre förutsättningar ligger i områden som generellt sett har fler barn med förhållandevis stora behov av stöd. En kartläggning från oktober 2021 visar att 7-9 procent av barnen på kommunens förskolor var nyanlända, och att det fanns stora skillnader mellan förskolorna när det gäller barnens placering. Det framgår att de flesta nyanlända barnen går på förskolor som ligger i stadens centrala, södra och östra delar. De nyanlända barnen är i genomsnitt cirka sju månader äldre än övriga barn när de skrivs in i förskolan. De har också en något lägre genomsnittlig beläggning och kortare vistelsetid än övriga barn.

Lägesbedömning 2022 och uppföljningen av det språkutvecklande arbetet bekräftar analysen av måluppfyllelsen för mandatperioden som gjordes i Delårsrapport 2022. En central slutsats är att det fortsättningsvis krävs utvecklingsarbete på övergripande nivå för att öka måluppfyllelsen.

Nyanlända barn och deras familjer är en prioriterad målgrupp i det uppsökande arbetet. Familjecentralerna och de öppna förskolorna är viktiga plattformar för att stärka förutsättningarna för att nå fler nyanlända vårdnadshavande och barn. Samtliga öppna förskolor strävar efter att kunna erbjuda svenska för föräldralediga som ett sätt att möta och inkludera icke-svenskspråkiga familjer. Under mandatperioden har verksamheten för språkträningsgrupper delvis varit stängd på grund av restriktioner. En utveckling av samarbetet med studieförbund kring språkcirklar i svenska har bidragit till att samtliga öppna förskolor nu erbjuder språkträning. Arbetet med inkludering och språkträning på öppna förskolan Hera, vilken riktar sig enbart till nyanlända, har varit prioriterad även under pandemin.

Projektet *Det tidiga livet* syftade till att stärka samtliga öppna förskolor i att inkludera och tillgängliggöra sina verksamheter för nyanlända och icke-svenskspråkiga familjer. Utvärderingen av projektet visar på fortsatta utvecklingsmöjligheter i det uppsökande arbetet och har vägts in i samverkan med idéburen sektor och andra aktörer.

Under hösten påbörjades ett utredningsarbete kopplat till lagändringarna rörande fler barn i förskola vilket bland annat innebär riktade insatser för nyanlända barn och deras vårdnadshavare. Se mer om detta arbete under avsnittet *Uppsökande verksamhet och öppen förskola*.

### **Hur påverkar utfallet verksamhetens fortsatta arbete?**

De senaste årens kartläggningar och fördjupade uppföljningar visar på ett behov av fortsatta kompetensutvecklingsinsatser för att höja kvaliteten i det språkutvecklande arbetet. Det handlar om breda insatser för att stärka arbetslagens förmåga att ta sig an läroplansuppdraget, men även om särskilda insatser för att stärka de lokala ledningsgruppernas och medarbetarnas kunskaper om barns andraspråksutveckling i svenska och modersmålsstöd. Det finns också ett behov att stärka vissa medarbetares kompetens i det svenska språket och att utveckla språkutvecklande arbetsplatser. Ett annat utvecklingsområde är samarbetet mellan förskolorna och vårdnadshavare till barn med svenska som andraspråk.

De senaste kunskaperna om det språkutvecklande arbetet på kommunens förskolor visar på behov av kraftsamling för att stärka förskolornas förutsättningar att arbeta språkutvecklande. Det språkutvecklande arbetet anges som ett prioriterat område i förskolenämndens Nämndsbudget 2023. Det fortsatta arbetet innefattar olika typer av läroplansrelaterade kompetensutvecklingsinsatser för att på olika sätt främja barns

språkutveckling inom områden som barns flerspråkighet, barns andraspråksutveckling och interkulturellt förhållningssätt. Insatser planeras även för att främja den pedagogiska personalens språkutveckling.



Arbetet med *Det tidiga livet* har resulterat i fortsatt samverkan med ett antal ideella organisationer som tillhandahåller förskolelotsar. Dessa arbetar uppsökande gentemot bland annat nyanlända och ger information om vikten av förskola och barns tidiga utveckling, särskilt språkutveckling. De informerar även om öppen förskola samt ska bidra i arbetet med att kartlägga och öka kunskapen kring bakomliggande orsaker till att vissa vårdnadshavare väljer bort förskola.

Förskolenämnden fortsätter under våren 2023 förberedelser inför att lagändringarna rörande fler barn i förskola ska implementeras till sommaren. För mer information om detta arbete, se avsnittet *Uppsökande verksamhet och öppen förskola*.

### Kompletteringar av analys av mandatperioden 2022

Utfallet för indikatorerna har ändrats till helårsvärden och kopplat till varje indikator görs en analys av utfallet i förhållande till önskat utfall för mandatperioden.

Analysen har kompletterats utifrån den senaste kunskapen om förskolornas förutsättningar i Lägesbedömning 2022. Analysen har även kompletterats med information om nämndens förberedelser inför lagändringar rörande fler barn i förskolan.

Indikator	Utfall	Önskat utfall 2022	Bedömning av utfall
<b>Uppföljning av förskolornas språkutvecklande arbete</b>	Delvis uppnådd		
<p><b>Analys av mandatperioden</b></p> <p>Indikatorn avser en kvalitativ bedömning av progressionen i det språkutvecklande arbetet på kommunens förskolor under den gånga mandatperioden.</p> <p>I samband med Nämndsbudget 2020 initierades ett uppföljningsarbete som hittills resulterat i två rapporter. Den senaste rapporten presenterades hösten 2022. Uppföljningen belyser olika aspekter av det språkutvecklande arbetet och har bidragit med underlag för de senaste årens lägesbedömningar.</p> <p>Sammantaget görs bedömningen att utfallet är delvis uppnått. Av uppföljningarna under mandatperioden framgår att det språkutvecklande arbetet har prioriterats på kommunens förskolor. Allt fler förskolor ser behov av att prioritera språk och kommunikation i sitt lokala utvecklingsarbete. Dock finns det en variation när det gäller måluppfyllelsen inom området där olika förskolor kommit olika långt i utvecklingsarbetet. Ledningens närvaro och kompetens och medarbetarnas möjligheter till kompetensutveckling framhålls som framgångsfaktorer i det fortsatta arbetet.</p>			
<b>Antal öppna förskolor som är knutna till familjecentraler</b>	7	Minst 7	
<p><b>Analys av mandatperioden</b></p> <p>Indikatorn avser antalet öppna förskolor som är knutna till en familjecentral i staden.</p> <p>Vid ingången i mandatperioden 2019 fanns det nio öppna förskolor, varav sex ingick i en familjecentral eller familjecentralsliknande verksamhet. Inriktningen under mandatperioden har varit att antalet ska öka. Vid slutavstämningen 2022 är sju av stadens totalt nio öppna förskolor knutna till en familjecentral.</p>			

### Målområde - En god organisation

Kommunfullmäktigemål - Malmö stad ska vara en attraktiv arbetsgivare genom att säkerställa en god arbetsmiljö och trygga anställningar



#### Analys av mandatperioden

##### Hur gick det?

Nämndens samlade bedömning är att bidraget till måluppfyllelse är delvis uppnått. Bedömningen baseras på den samlade kvalitativa analys som genomförts tillsammans med de fackliga parterna kopplad till det

systematiska kvalitetsarbetet genom lägesbedömningar och den årliga uppföljningen av arbetsmiljön. I den kvalitativa uppföljningen har bedömningen genomgående varit att målsättningen om en god arbetsmiljö är delvis uppnådd. Analysen har haft särskilt fokus på HME (medarbetarenkät), korttids- och långtidssjukfrånvaro, förhållandet mellan förebyggande och efterhjälpande företagshälsovård samt personalomsättning. Andelen timavlönade medarbetare har följts upp för att säkerställa att nämnden erbjuder trygga anställningar.

Förskolenämndens arbete för en god arbetsmiljö ska bidra till ett hållbart arbetsliv och till att stärka förskolornas förutsättningar att genomföra läroplansuppdraget. Resultatet av medarbetarenkäten (HME) visar en förbättring inom alla områden. Den procentuella användningen av förebyggande och främjande tjänster inom företagshälsovården har ökat i förhållande till de efterhjälpande tjänsterna. Personalomsättningen minskade något över hela mandatperioden. Samtidigt ökade korttidsjukfrånvaron efter att ha varit nedåtgående fram till pandemins början. Långtidssjukfrånvaron har dock minskat under mandatperioden. Andelen timavlönade har minskat till förmån för tryggare anställningsformer.

Betydelsen av en god samverkan och partsgemensamt arbete tydliggjordes ytterligare under pandemin. Samverkan kring arbetsmiljöfrågorna på alla nivåer bedöms ha stärkts. Den nära dialogen på arbetsplatserna har varit särskilt betydelsefull utifrån arbetet och utmaningarna under pandemin. Dialogen med de fackliga organisationerna kring nyckeltalen har bidragit till en mer nyanserad bild och till att fånga in flera av arbetsmiljöns olika perspektiv.

I tabellen ges en översiktlig bild av utvecklingen för respektive indikator år 2020, år 2021 och för år 2022.

Indikator	Önskat utfall	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022
Arbetsmiljö		Delvis uppnådd	Delvis uppnådd	Delvis uppnådd
Andel timavlönade medarbetare	Högst 3 %	1,5 %	1,5 %	1,5 %

### Varför blev det så?

Det systematiska arbetsmiljöarbetet ingår som en naturlig del av verksamheten och omfattar både fysisk, organisatorisk och social arbetsmiljö. Arbetet bygger på ett tätt samarbete mellan chefer, medarbetare och skyddsombud.

I början av mandatperioden konstaterades flera problem relaterade till förskolläraarnas uppdrag. Studien *Hög sjukfrånvaro och psykisk ohälsa - om dilemman i förskollärares uppdrag* (Ingegerd Tallberg Broman och Sven Persson, Malmö universitet), som var initierad av förskoleförvaltningen, bidrog med viktig kunskap och lade grunden för en utvecklingsinsats som pågick fram till 2022. Denna med inriktningen mot en fördjupad förståelse för vad förskollärarna upplever har störst betydelse för deras möjligheter att utföra sitt arbete på ett bra sätt. Arbetssättet har byggt på delaktighet och dialog vilket bedöms ha bidragit till att öka förståelsen för den egna och andras arbetsmiljö och till att stärka kunskapsunderlaget för framtida arbete.

Det proaktiva arbetet för att minska sjukfrånvaron har innefattat ett fördjupat samarbete med företagshälsovården främst med fokus på förebyggande insatser. Vidare har ett hälsofrämjande arbetssätt med inriktning på arbetsglädje, positiv psykologi och friskfaktorer präglat det övergripande arbetet under mandatperioden och workshops har genomförts för alla ledningsgrupper och skyddsombud. Arbetet för att förebygga hot och våld på arbetsplatsen har utvecklats och är en del av förskoleförvaltningens handlingsplan för arbetsmiljöarbetet. Det arbetsplatsnära arbetsmiljöarbetet med löpande riskbedömningar och hantering av tillbud kopplat till pandemin har varit i fokus under stora delar av mandatperioden.

Det nära ledarskapet, som ytterligare möjliggjordes genom införandet av befattningarna förste förskollärare och biträdande rektor 2016, bedöms ha bidragit till en positiv utveckling av arbetsmiljön och har även stärkt förutsättningarna att genomföra läroplansuppdraget.

Ett långsiktigt arbete med att minska andelen timavlönade till förmån för tryggare anställningsformer har intensifierats främst genom insatser i ledningsgrupperna med fokus på strategisk resurs- och

bemanningsplanering. Vidare bedöms behovet ha påverkats under pandemin. Satsningen på visstidsanställda barnskötare och kockar gjorde också att behovet av utökad bemanning kunde tillgodoses främst med månadsavlönade medarbetare.

### Hur påverkar utfallet verksamhetens fortsatta arbete?

God samverkan och partsgemensamma insatser i det hälsofrämjande arbetet är en förutsättning för att nå ut med perspektivet i alla arbetslag. Det hälsofrämjande arbetet kommer att fortsätta utifrån erfarenheterna under mandatperioden med ytterligare insatser år 2023. Malmö stad har infört ett nytt arbetssätt för uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) med mål om att bidra till en större kunskap både hos medarbetare och chefer. I detta arbete är det viktigt att värna om förskolans förutsättningar och de goda erfarenheter som byggts under mandatperioden.

Den nya kunskapen om vad förskollärarna upplever har störst betydelse för möjligheterna att utföra läroplansuppdraget är ett viktigt avstamp. Möjlighet att vara nära barnen i deras utveckling och lärande, att följa barnens läroprocesser och att se deras glädje är en viktig del. Kommunikation och relationer med kollegor, att få utvecklas i yrket och att det finns en ledning som visar tillit är ytterligare delar. Slutligen behöver det finnas strukturer som bidrar till medarbetarnas trygghet samtidigt som det finns utrymme för kreativitet och förskollärarnas professionella handlingsutrymme.


Fortsatta insatser för minskad sjukfrånvaro kopplat till kontinuitet i verksamheten och ett hållbart arbetsliv bedöms vara centrala för ökad måluppfyllelse. Det förbyggande arbetet med att minska sjukfrånvaron är långsiktigt och den nedgång i sjuktalen som fanns innan pandemin var sannolikt ett resultat av detta. Som en del i arbetet kommer företagshälsovården att vara en fortsatt viktig samarbetspartner för grupp- och individinsatser, men även vid utveckling av metoder och arbetssätt.


Under 2023 kommer alla chefer och skyddsombud att utbildas i det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM). Fokus kommer att vara samarbetsformerna mellan våra olika roller i SAM utifrån lärdomar från pandemin och det hälsofrämjande arbetet under mandatperioden.

För att skapa tryggare anställningsformer är en långsiktig strategisk resurs- och bemanningsplanering en förutsättning liksom insatser i ledningsgrupper nära verksamheten.

### Kompletteringar av analys av mandatperioden 2022

Utfallet för indikatorerna har ändrats till helårsvärden och kopplat till varje indikator görs en analys av utfallet i förhållande till önskat utfall för mandatperioden. Analysen har kompletterats utifrån den senaste kunskapen från den senaste dialogen med fackliga organisationer.

Indikator	Utfall	Önskat utfall 2022	Bedömning av utfall
Arbetsmiljö	Delvis uppnådd		
<p><b>Analys av mandatperioden</b></p> <p>Indikatorn utgör en samlad analys av det systematiska kvalitetsarbetet och den årliga uppföljningen av arbetsmiljön. Särskilda fokusområden är HME (medarbetarenkäten), kort- och långtidssjukfrånvaro, förhållandet mellan förebyggande och efterhjälpande företagshälsovård samt personalomsättning.</p> <p>I den årliga uppföljningen 2022 uppgick HME till 82 procent (2021: 81% 2020: 80%, 2019: 79%) och personalomsättningen till 11 procent (2021: 10%, 2020: 9%, 2019: 12%), vilket visar på en positiv utveckling. Korttidssjukfrånvaron har däremot ökat under mandatperioden. Under perioden januari till november 2022 uppgick korttidssjukfrånvaron till 4,2 procent (2021: 4,3%, 2020: 4,6%, 2019: 2,8%) medan långtidssjukfrånvaron minskade till 4,4 procent (2021: 5,1%, 2020: 5,2%, 2019: 5,0%). Andelen främjande och förebyggande företagshälsovård ökade och uppgick år 2022 till 71 procent (2021: 57%, 2020: 41%, 2019: 42%) av den totala kostnaden för företagshälsovård.</p> <p>Inriktningen under mandatperioden har varit att göra en positiv förflyttning vad gäller arbetsmiljön som helhet. Bedömningen av helheten har gjorts genom en partsgemensam och metodisk dialog i förvaltningsrådet tillika skyddskommittén angående arbetsmiljöarbetet under året även kopplats till det systematiska kvalitetsarbetet genom lägesbedömningen.</p> <p>Bedömningen för mandatperioden som helhet är att utfallet är delvis uppnått. Detta utgår ifrån den gemensamma bedömningen att arbetet för att stärka arbetsmiljön har utvecklats på flera sätt men att det krävs fokus och insatser framöver, däribland ett fortsatt förebyggande arbete för att förbättra arbetsmiljön och därmed minska sjukfrånvaron</p>			

Indikator	Utfall	Önskat utfall 2022	Bedömning av utfall
och personalomsättningen.			
<b>Andelen timavlönade medarbetare</b>	1,6%	Högst3%	
<b>Analys av mandatperioden</b>			
Nämndens indikator har riktat fokus mot trygga anställningsformer som är en förutsättning för goda arbetsvillkor och kontinuiteten i arbetslagen och för barnen i kommunens förskolor.			
Indikatorn avser andelen timavlönade medarbetare och inriktningen under mandatperioden har varit att bevara en rimlig nivå när det gäller timavlönade medarbetare. Det önskade utfallet för mandatperioden var högst 3 procent, vilket utgick från utfallet januari till november 2019 som var 2,9 procent.			
Andelen timavlönade medarbetare under januari till november 2022 uppgick till 1,6 procent, vilket i princip är samma utfall som motsvarande period år 2020 och 2021. Detta visar att utvecklingen under mandatperioden legat i linje med nämndens inriktning.			

## Kommunfullmäktigemål - Malmö stad ska säkerställa en god kompetensförsörjning



### Analys av mandatperioden

#### Hur gick det?

Nämndens samlade bedömning är att bidraget till måluppfyllelse är delvis uppnått. Utmaningarna i att rekrytera och behålla förskollärare har kvarstått under mandatperioden och andelen förskollärare per förskoleområde har minskat. Nämndens uppföljningar samt analyser av kompetensgap visar på variationer mellan förskolorna när det gäller medarbetarnas formella utbildning och även kompetensnivå. Samtidigt har andelen utbildade barnskötare ökat och kompetensnivån bedöms ha höjts inom alla de yrkesgrupper som arbetar nära barnen.

Förutsättningarna att genomföra läroplansuppdraget skiljer sig åt mellan förskolor. Det finns ett generellt samband mellan barnens socioekonomiska förutsättningar och förskolors möjligheter att rekrytera förskollärarkompetens. Variationer mellan förskolorna har också konstaterats för yrkesgruppen barnskötare. Analys och bedömning av kompetensgapet 2021 visar att kompetensnivån har höjts generellt inom de pedagogiska yrkesgrupperna. Andelen pedagogisk personal med god, hög och mycket hög kompetens är högre jämfört med den uppföljning som gjordes 2019 (81 procent). I tabellen ges en översiktlig bild av utvecklingen för respektive indikator år 2020, år 2021 och år 2022.

Indikator	Önskat utfall	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022
Andel förskollärare per förskoleområde	Minst 30 %	24 %	22 %	22 %
Andel barnskötare med barnskötareutbildning	Minst 60 %	58 %	64 %	65 %
Andel pedagoger per utbildningsområde	Minst 20 %	6 %	7 %	6 %
Andelen pedagogisk personal med god, hög och mycket hög kompetens	Minst 82 %	-	84 %	Rapporteras år 2023

#### Varför blev det så?

Arbetet med att säkerställa tillgång till pedagogisk personal med rätt kompetens har varit inriktat på att öka andelen medarbetare med formell kompetens inom arbetslagen, men också att höja medarbetarnas kompetensnivå. Konkurrensen och den nationella brist som råder avseende förskollärare har fortsatt att påverka möjligheterna att rekrytera och behålla medarbetare. I takt med ökade svårigheter att rekrytera

förskollärare har kompetensförsörjningsarbetet riktat ett större fokus på den samlade kompetensen i arbetslaget. De senaste åren har inriktningen varit att höja medarbetarnas och arbetslagets samlade kompetens. Den förstärkning med visstidsanställningar som infördes under 2021 med anledning av pandemin har skapat utrymme för medarbetarnas kompetensutveckling.

Som beskrivits i målområde *Utbildning och arbete* har ett riktat arbete genomförts för att rekrytera förskollärare och specialpedagoger till ett övergripande kompetensteam. Detta bidrar till kompetensförstärkning på förskolor som har haft svåra förutsättningar under en längre tid att rekrytera behövlig kompetens eller som har en hög andel barn i behov av särskilt stöd.

Barnskötare med formell utbildning och pedagoger med inriktning förskola är en viktig förutsättning i arbetet med kompetensförsörjning. Som ett led i detta har ett nytt barnskötarprojekt startats upp och interna kompetenshöjande utbildningar för barnskötare som till exempel uppdrags-, introduktions- och femdagarsutbildningar har prioriterats. Under mandatperioden har det blivit tydligt att pedagoger med inriktning förskola är en yrkesgrupp som är svår att rekrytera och som har relativt hög personalomsättning. Flera medarbetare är förskollärestudenter som behåller yrkesbenämningen tills de är klara med förskollärarytbildningen. Merparten av dem som stannar kvar i verksamheten över tid är utbildade lärare som har valt att arbeta inom förskolan.

Att utveckla förutsättningar för professionens uppdrag har en stark koppling till en god kompetensförsörjning. Som beskrivits tidigare ingår här utveckling kring organisering av förskollärares kompetens och arbetsvillkor samt tid för verksamhetsutveckling. En uppföljning av kollektivavtalet om tid för verksamhetsutveckling visar att det generellt avsätts tid men att förutsättningarna skiljer sig åt mellan förskolorna. Utifrån kollektivavtalet HÖK21 och tidigare HÖK18 pågår även ett partsgemensamt arbete tillsammans med lärarförbunden där fokus ligger på arbetstid, arbetsmiljö, arbetsorganisation och lön utifrån ett strategiskt kompetensförsörjningsperspektiv.

I lönebildningsarbetet har yrkesgrupperna som arbetar nära barnen prioriterats de senare åren främst i syfte att behålla erfarna och kompetenta medarbetare i verksamheten men även i syfte att öka ingångslönerna.

Under mandatperioden har nära samverkan fortsatt med Malmö universitet och deras utbildning av förskollärare samt med utbildningsanordnare för barnskötarutbildning och övrig pedagogisk personal. I det strategiska kompetensförsörjningsarbetet ingår även att öka andelen män i förskolan.

Möjligheten att behålla och rekrytera ledare har varit i fokus för ett utvecklingsarbete för att förbättra chefernas arbetsmiljö och öka förutsättningarna för ett närvarande och strategiskt ledarskap. Förutom ledarutvecklings- och mentorskapsprogram inom staden har nämnden egna ledarutvecklingsprogram för nya ledare men även för ledningsfunktioner som söker fördjupning i ledarrollen. Fortlöpande har det dessutom genomförts kompetensutvecklingsinsatser för ledare inom olika ämnesområden, liksom behovsanpassad ledarcoachning, chefshandledning och utvecklingsinsatser för lokala ledningsgrupper.

#### **Hur påverkar utfallet verksamhetens fortsatta arbete?**

Nämndens arbete med att öka andelen förskollärare och höja den pedagogiska personalens kompetensnivå behöver ha fortsatt hög prioritet. Arbetslagets samlade kompetens är en viktig del i kompetensförsörjningsarbetet. Därför behövs även fortsättningsvis insatser som bidrar till ökning av andelen barnskötare med formell utbildning.

Den senaste undersökningen av kompetensgapet visar att det mot bakgrund av minskningen av antalet barn i förskoleåldern inte finns behov av en utökning av verksamheten eller av fler medarbetare. Däremot kvarstår behovet av en större andel förskollärare som en av nämndens stora utmaningar. Det finns också ett fortsatt rekryteringsbehov då medarbetare behöver ersättas på grund av pensionsavgångar eller personalomsättning. Kvalitativt visar kompetensgapet ett fortsatt behov av att öka andelen medarbetare med hög och mycket hög kompetens både totalt och inom de pedagogiska yrkesgrupperna. Förskolenämndens kompetensförsörjningsplan lägger grunden för kommande års arbete.





En fortsatt utvecklad samverkan med utbildningsanordnare för utbildning av förskollärare respektive



barnskötare och övrig pedagogisk personal är av stor vikt i arbetet med kompetensförsörjning. Förskollärarstudenterna som gör verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och gymnasieelever och studerande inom vuxenutbildning som gör arbetsplatsförlagt lärande (APL) i Malmös förskolor, är en viktig bas för rekrytering av förskollärare respektive barnskötare. Att erbjuda utbildnings- och utvecklingsmöjligheter samt karriärvägar för samtliga yrkesgrupper är också av stor betydelse för att attrahera och behålla kompetenta medarbetare. Även de kommunikativa insatserna är viktiga, både för att internt synliggöra utvecklingsmöjligheter och för att externt skapa ett intresse för Malmö stad som arbetsgivare.

### Kompletteringar av analys av mandatperioden 2022

Utfallet för indikatorerna har ändrats till helårsvärden och kopplat till varje indikator görs en analys av utfallet i förhållande till önskat utfall för mandatperioden.

Indikator	Utfall	Önskat utfall 2022	Bedömning av utfall
<b>Andelen förskollärare per förskoleområde</b>	22%	Minst30%	
<p><b>Analys av mandatperioden</b></p> <p>Nämndens indikator har riktat särskilt fokus på förskollärarna och deras ansvar för undervisningen i enlighet med förskolans läroplan. Indikatorn avser förskollärare samt förste förskollärare. Utfallet avser det förskoleområde som hade lägst andel förskollärare per den siste december varje år.</p> <p>Inriktningen under mandatperioden har varit att det ska vara minst 30 procent förskollärare och förste förskollärare per förskoleområde. Under mandatperioden har andelen legat på en konstant låg nivå.</p> <p>Av analysen framgår att det finns en fortsatt variation mellan förskoleområden som påverkar förskolornas förutsättningar för måluppfyllelse. År 2022 varierade andelen förskollärare och förste förskollärare per förskoleområde mellan 22-44 procent. Motsvarande siffror för tidigare år under mandatperioden är 22-49 procent år 2021, 24-47 procent år 2020 samt 23-48 procent år 2019.</p> <p>Av 44 förskoleområden var det 30 förskoleområden som hade minst 30 procent förskollärare och förste förskollärare år 2022 jämfört med 31 av 46 förskoleområden 2021.</p>			
<b>Andelen barnskötare med barnskötarutbildning</b>	65%	Minst60%	
<p><b>Analys av mandatperioden</b></p> <p>Nämndens indikator riktar fokus mot utbildade barnskötare på kommunens förskolor med utgångspunkten att arbetslagens samlade kompetens är av avgörande betydelse för läroplansuppdragets genomförande. Indikatorn avser andelen barnskötare med barnskötarutbildning om minst 1100 poäng. Inriktningen under mandatperioden har varit att andelen ska vara minst 60 procent.</p> <p>Utvecklingen under mandatperioden visar att andelen utbildade barnskötare successivt ökat och sedan år 2021 överstiger det önskade utfallet. År 2022 redovisas ett utfall om 65 procent, vilket innebär en ökning jämfört med föregående år då andelen uppgick till 64 procent.</p>			
<b>Andel pedagoger per utbildningsområde</b>	6%	Minst20%	
<p><b>Analys av mandatperioden</b></p> <p>Nämndens indikator riktar fokus mot pedagoger med inriktning förskola på kommunens förskolor med utgångspunkten att arbetslagens samlade kompetens är av avgörande betydelse för läroplansuppdragets genomförande.</p> <p>Nämndens indikator har avsett andel pedagoger per utbildningsområde. Inriktningen har varit att andelen ska vara minst 20 procent.</p> <p>Utvecklingen under mandatperioden visar att andelen pedagoger med inriktning förskola inte ökat enligt nämndens inriktning. Andelen år 2022 uppgick till 6 procent, vilket in princip är samma utfall som år 2020 och 2021.</p>			
<b>Andelen pedagogisk personal med god, hög och mycket hög kompetens.</b>	85%	Minst82%	
<p><b>Analys av mandatperioden</b></p> <p>Nämndens indikator utgörs av en uppföljning gällande de kompetensmål som formulerats av rektorerna inom ramen för Malmö stads ledningssystem för kompetensförsörjning, vilken innefattar fyra kompetensnivåer: viss, god, hög och mycket hög kompetens. Uppföljningen sker vartannat år utifrån fastställd undersökningsmetod i ledningssystemet för</p>			



Indikator	Utfall	Önskat utfall 2022	Bedömning av utfall
kompetensförsörjning där rektor gör en bedömning av kompetensnivån bland medarbetarna.			
Inriktningen under mandatperioden var att andelen medarbetare av den pedagogiska personalen med god, hög och mycket hög kompetens skulle uppgå till minst 82 procent. 2021 års kvalitativa undersökning, som rapporterades i Årsanalys 2021, visade att 85 procent av medarbetare av den pedagogiska personalen hade god, hög eller mycket hög kompetens. Motsvarande värde för 2019 uppgick till 81 procent. Nästa uppföljning sker 2023.			

Kommunfullmäktigemål - Fler Malmöbor, besökare och samhällsaktörer ska uppleva att Malmö stad levererar en god och likvärdig service genom hög tillgänglighet, professionellt bemötande, rätt kompetens samt genom att ligga i framkant i den digitala utvecklingen



## Analys av mandatperioden

### Hur gick det?

Nämndens samlade bedömning är att bidraget till måluppfyllelse är uppnått. Analysen visar på en positiv utveckling när det gäller vårdnadshavarnas upplevelser av sina barns förskola. Utöver indikatorns förflyttning baseras analysen på rapportering från olika utvecklingsinsatser som tillsammans bedöms ha bidragit till en ökad tillgänglighet och service för vårdnadshavarna.

En god kommunikation och relation mellan förskolan och vårdnadshavarna är en viktig del i förskolenämndens arbete med att skapa en tillgänglig förskoleverksamhet. Värde av ett nära och förtroendefullt samarbete mellan förskola och hem understryks i förskolans läroplan. Barns och vårdnadshavarnas upplevelser av barnens förskola är centrala för utvecklingen av verksamheten. Under mandatperioden har två enkätundersökningar gjorts som belyser vårdnadshavarnas upplevelser av förskolan i Malmö. Den generella bilden när det gäller kommunens förskolor är att vårdnadshavarnas upplevelser av kvaliteten i verksamheten har stärkts. År 2021 uppgav 86 procent av vårdnadshavarna att de var nöjda med kvaliteten i sitt barns förskola, vilket kan jämföras med 74 procent vid 2019 års mätning.

De senaste årens lägesbedömningar visar att samarbetet med vårdnadshavarna har hög prioritet på stadens förskolor, men också på ett behov av att vidareutveckla och förbättra kommunikationen med vårdnadshavarna.

### Varför blev det så?

Under mandatperioden har flera åtgärder vidtagits för att öka tillgängligheten och stärka förskolornas möjligheter att samarbeta och kommunicera med hem och vårdnadshavare. Det har tagits fram ett informationsmaterial som skickas till alla hem inför barnens start i förskola. Förutom praktisk information innehåller det även avsnitt som understryker förskolans betydelse för barnens lärande och utveckling. Det har även tagits fram filmer rörande förskola på arabiska, somaliska, engelska och enkel svenska samt informationsblad på en rad olika språk.

En tendens de senaste åren har varit att allt fler förskolor väljer att använda digitala verktyg i kommunikationen med vårdnadshavarna. Förskolenämnden ser flera fördelar i en förbättrad digital kommunikation som ett led i att stärka samarbetet mellan förskola och hem och har påbörjat arbetet för att införa ett gemensamt verktyg för digital kommunikation med vårdnadshavarna. Detta kan fungera som komplement till det dagliga mötet. Implementeringen av det nya verktyget sker etappvis. Erfarenheterna från ett pilotprojekt under mandatperioden är positiva. Förutom att stärka förskolornas möjligheter till en ändamålsenlig och säker kommunikation med hem och vårdnadshavare bedöms det nya verktyget underlätta administrationen för förskolorna.


Vikten av gott samarbete och god kommunikation med hem och vårdnadshavare blev särskilt tydlig under pandemin. För att underlätta kommunikationen med vårdnadshavarna togs det fram ett informationsmaterial om förskolornas arbete för att minska smittspridningen. Detta var tillgängligt på flera språk.

Utöver förskolenämndens interna arbete för att öka servicen har samarbetet kring stadens kontaktcenter, där förskolenämnden har varit en drivande part, etablerats som en värdefull kontaktyta gentemot malmöborna i frågor som rör förskolans tillgänglighet och service.

### Hur påverkar utfallet verksamhetens fortsatta arbete?

Förskolenämndens arbete för att stärka samarbetet mellan förskola och vårdnadshavare är kontinuerligt och behöver ständigt utvecklas. Implementeringen av det nya digitala verktyget beräknas vara klar 2023. Utöver detta sker kontinuerlig utveckling av malmö.se och olika digitala tjänster.

En viktig del av utvecklingsarbetet sker på förskolorna med utgångspunkt i skollagen och läroplanen. Här bidrar förskolenämndens kontinuerliga kartläggning av vårdnadshavarnas upplevelser av förskolan med värdefull kunskap. Nästa enkätundersökning kommer att genomföras våren 2023.

Indikator	Utfall	Önskat utfall 2022	Bedömning av utfall
<b>Andelen nöjda vårdnadshavare</b>		Minst74%	
<p><b>Analys av mandatperioden</b></p> <p>Förskolenämndens enkät till vårdnadshavarna genomförs vartannat år. Enkäten ger en bild av hur vårdnadshavarna upplever kvaliteten i förskolan. Andelen vårdnadshavare som uppgav att de utifrån ett helhetsperspektiv instämde i påståendet att de var nöjda med kvaliteten på sitt barns förskola uppgick 2019 till 74 procent. Inriktningen under mandatperioden var att andelen vårdnadshavare som upplever att kvaliteten på förskolan är god ska öka. I den enkät som genomfördes våren 2021 uppgav 86 procent att de var nöjda med kvaliteten på sitt barns förskola. Nästa enkätundersökning kommer att genomföras våren 2023.</p>			

## Redovisning av budgetuppdrag

### Målområde - Utbildning och arbete

Budgetuppdrag
<p><b>Arbetsmarknads- och socialnämnden ges tillsammans med övriga nämnder i uppdrag att öka antalet arbetsmarknadsanställningar i kommunen.</b></p>
<p><b>Avstämning</b></p> <p>Förskolenämnden skulle för år 2022 erbjuda sammanlagt 267 arbetsmarknadsanställningar. Detta enligt det avtal som reglerar hur många arbetsmarknadsanställningar som varje nämnd ska erbjuda. I december uppgick antalet erbjudna platser till 267.</p> <p>Förskolenämnden har bidragit till uppdraget främst genom servicevärdar på förskolorna. Servicevärdarna har utgjort en extra resurs till verksamheten där syftet är att avlasta personalen på förskolan i de arbetsuppgifter som inte är direkt kopplade till den pedagogiska verksamheten och/eller till barngruppen. Utöver detta har det funnits ett mindre antal arbetsmarknadsanställningar som assistenter i de administrativa och pedagogiska teamen samt inom de förvaltningsgemensamma avdelningarna.</p>

### Målområde - En god organisation

Budgetuppdrag
<p><b>Samtliga nämnder ges i uppdrag att aktivt och systematiskt arbeta för att förebygga och motverka hot och våld på arbetsplatsen.</b></p>
<p><b>Avstämning</b></p> <p>Arbetet med att förebygga och motverka hot och våld på arbetsplatsen inom förskolenämndens verksamhet har haft sin grund i det systematiska arbetsmiljöarbete som genomförs i verksamheten. I Malmö stad och förskolenämndens verksamhet utförs ett systematiskt arbetsmiljöarbete inom ramen för arbetsmiljöprocessen och de rutiner och riktlinjer som finns för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Vidare grundläggs arbetet i kommungemensamma styrdokument avseende hot och våld i arbetsmiljön - <i>Riktlinjer vid våld och hot</i> samt <i>Rutiner vid våld och hot</i>.</p> <p>Arbetet har även utgått ifrån förskoleförvaltningens handlingsplan för arbetsmiljöarbetet där ett av fokusområdena är att utveckla arbetet och stödet till verksamheten i det förebyggande arbetet med hot och våld samt</p>

### **Budgetuppdrag**

trygghetskapande åtgärder. Under 2022 togs beslut om en arbetsgrupp för beredskapsfrågor. Vidare utformades ett stödmaterial kring våld och hot i förskolan som ett komplement till Malmö stads övergripande rutiner och riktlinjer. Materialet har både ett barn- och medarbetarperspektiv och kan användas både i det förebyggande arbetet samt vid och efter en uppkommen situation. En interaktiv webbutbildning i konflikthantering och hur man förebygger hot och våld på arbetsplatsen har tagits fram i samarbete med företagshälsovården.

Uppdraget att aktivt och systematiskt arbeta för att förebygga och motverka hot och våld på arbetsplatsen har till stora delar genomförts partsgemensamt.

### **Kommunstyrelsen, tillsammans med samtliga berörda nämnder, ges i uppdrag att utreda förutsättningar att införa e-tjänst som norm.**

#### **Avstämning**

Under året har kommunstyrelsen, i samarbete med relevanta nämnder och aktörer utarbetat en plan för arbetet med att införa e-tjänst som norm i Malmö stad. En projektgrupp bestående av deltagare från serviceförvaltningen samt IT och digitaliseringsavdelningen och kommunikationsavdelningen på stadskontoret har varit utgångspunkten för arbetet. Förutom projektgruppen har en stadsgemensam projektgrupp tillsatts där representanter från samtliga förvaltningar deltagit.

Under våren och hösten 2022 utfördes förvaltningsöverskridande workshops för insamling av erfarenheter och kunskaper kring tidigare arbete med e-tjänster samt för en beskrivning av nuläget. Syftet var att identifiera centrala förutsättningar för arbetet med e-tjänst som norm inom staden och utifrån sex teman skapa ett underlag för framtida rekommendationer. Projektgruppen har tagit fram tretton förutsättningar för e-tjänst som norm i staden.

Förskoleförvaltningen har deltagit i detta arbete och berörda medarbetare inom förvaltningen har involverats och bidragit i arbetet med den stadsövergripande rapporten.

Arbetet bedrivs planenligt och beräknas kunna slutrapporteras till kommunstyrelsen mars 2023.

## Ekonomisk utveckling under året

### Budgetavvikelse

#### Driftbudget

Tkr	Utfall	Prognos DR	Förändring
Nettokostnad	-2 921 816	-2 926 872	5 056
Kommunbidrag	2 996 872	2 996 872	0
<b>Resultat (budgetavvikelse)</b>	<b>75 056</b>	<b>70 000</b>	<b>5 056</b>

#### Viktiga orsaker till årets resultat

Befolkningsansvar	10 848
Administration och myndighetsutövning	10 622
Utbildningsområden	48 667
Lokaler	4 919
<b>Summa budgetavvikelse (utfall)</b>	<b>75 056</b>

#### Viktiga förändringar jämfört med delårsrapport

Befolkningsansvar	-152
Administration och myndighetsutövning	3 122
Utbildningsområden	1 167
Lokaler	919
<b>Summa förändringar</b>	<b>5 056</b>

#### Investeringsram

Tkr	Utfall	Budget	Avvikelse
Inventarier i samband med nybyggnation	5 300	8 500	3 200
Förbättringar i inne- och utemiljö på befintliga förskolor	13 600	12 000	-1 600
Säkerhet	5 100	7 500	2 400
Utbildningsområden	800	2 000	1 200
<b>Summa exkl. finansiell leasing</b>	<b>24 800</b>	<b>30 000</b>	<b>5 200</b>
Finansiell leasing	73 637		
<b>Summa inkl. finansiell leasing</b>	<b>98 437</b>		

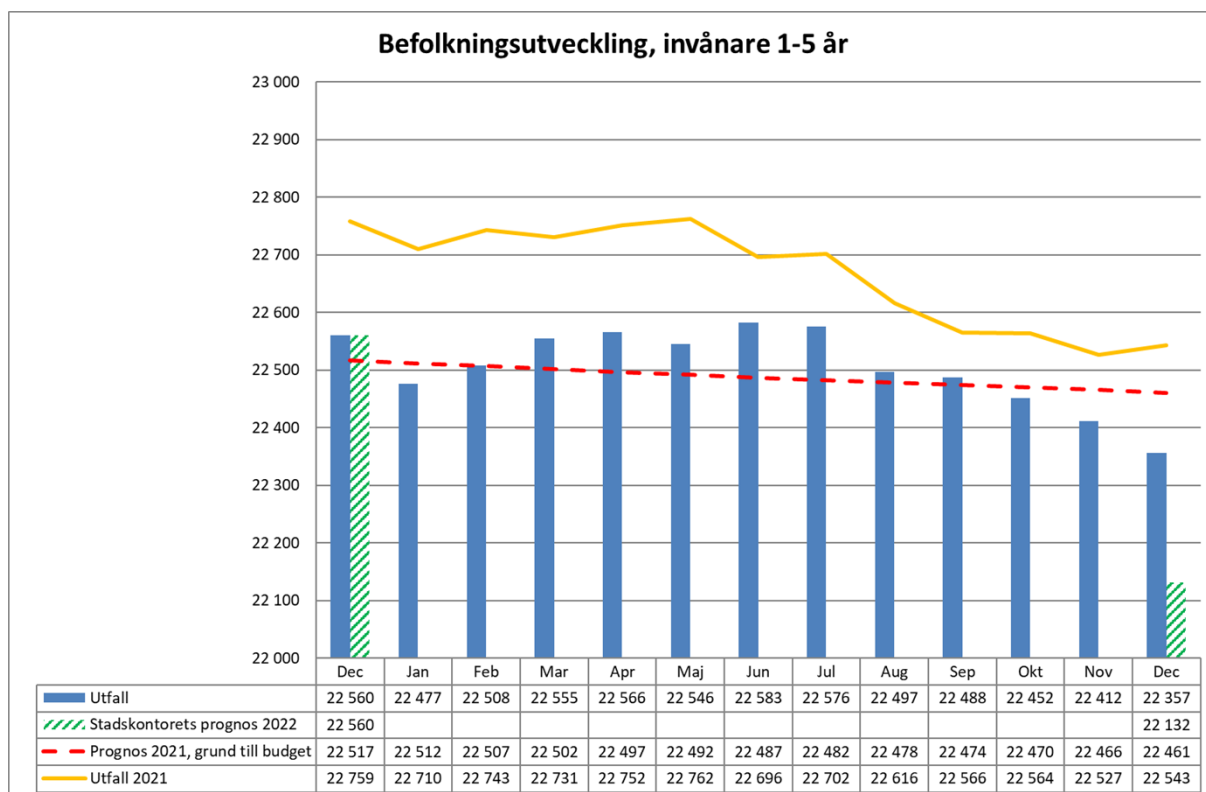
#### Analys av avvikelse i förhållande till nämndens driftbudget

Förskolenämndens resultat för 2022 visar ett överskott på cirka 75,1 Mkr, vilket motsvarar cirka 2,6 procent av nämndens nettokostnad.

Nedan presenteras befolkningsutvecklingen samt de faktorer som ligger till grund för resultatet och budgetavvikelsen i förhållande till nämndens tilldelade driftbudget. Konsekvenser av pandemin beskrivs i ett separat avsnitt.

### Befolkning och utveckling av förskolenämndens volymer

Malmö stads befolkningsprognos och det genomsnittliga antalet barn i åldersgruppen 1-5 år ligger till grund för förskolenämndens kommunbidragstilldelning och budgetering under året. Andelen barn som efterfrågar plats påverkar förskolenämndens behov av platser, vilka tillgodoses av både kommunala och fristående enheter.



I december 2022 uppgick antalet barn i åldersgruppen 1-5 år till 22 357. I den senaste befolkningsprognosen som antogs av kommunstyrelsen under 2022 beräknades antalet barn i åldersgruppen uppgå till 22 132 vid årets slut. Utfallet blev därmed högre än den senaste prognosen. I jämförelse med den befolkningsprognos som antogs 2021, och som ligger till grund för nämndens budget, blev dock utfallet 104 barn färre.

Volym	Utfall 2021	Utfall 2022	Budget 2022	Avvikelse mot budget 2022
Antal barn i befolkningen 1-5 år	22 645	<b>22 459</b>	22 539	-80
Andel barn i befolkningen som efterfrågar plats	88,4%	<b>88,5 %</b>	88,8 %	-0,3 %
Antal placerade barn	20 039	<b>19 876</b>	20 026	-150
Omräkning heltidsplatser	99,0%	<b>99,1 %</b>	99,0 %	0,1 %
Antal heltidsplatser	19 829	<b>19 693</b>	19 818	-125

I tabellen ovan syns att utfallet av det genomsnittliga antalet barn i åldersgruppen 1-5 år blev 80 färre än det antal som ligger till grund för budget. Av de barnen som finns i befolkningsgruppen så var efterfrågan på plats något lägre än budgeterat. Det resulterade i att antalet placerade barn i Malmös förskoleverksamheter blev 150 färre än budgeterat. Av de placerade barnen är det en högre andel som har

heltidsplats än budgeterat. Totalt sett togs 19 693 heltidsplatser i anspråk under 2022, vilket är 125 platser färre än budget och 136 platser färre än för föregående års utfall.

Heltidsplatser	Utfall 2021	Utfall 2022	Budget 2022	Avvikelse mot budget 2022
Kommunal verksamhet	16 276	<b>16 194</b>	16 408	-214
Försäljning kommunal verksamhet	-21	<b>-15</b>	-20	5
Köp av andra kommuner	41	<b>45</b>	45	0
Fristående verksamhet i Malmö	3 400	<b>3 353</b>	3 255	98
Fristående verksamhet utanför Malmö	133	<b>116</b>	130	-14
Totalt antal heltidsplatser	19 829	<b>19 693</b>	19 818	-125

Antalet heltidsplatser i kommunal verksamhet har varit färre än budgeterat. Antalet heltidsplatser i fristående verksamheter har minskat jämfört med 2021 men är något högre än budgeterat 2022.

### Befolkningsansvar

Befolkningsansvaret redovisar ett positivt utfall för perioden på 10,8 Mkr. Detta härleds framför allt till färre barn i åldern 1-5 år i Malmös befolkning än vad förskolenämnden fick budgettilldelning för. För befolkningsansvaret har kostnaderna för köp av platser i fristående förskolor varit högre än budgeterat. För köp av platser i de kommunala förskolorna har kostnaderna varit lägre än budgeterat vilket till de största del kan förklaras av befolkningsminskningen.

### Lokaler

Utfallet för lokalkostnaderna visar ett överskott på 4,9 Mkr, vilket till stor del beror på att hyreskostnaderna varit cirka 5,3 Mkr lägre i förhållande till budget. De lägre hyreskostnaderna förklaras framför allt av att nybyggnadsprojekt har försenats samt att ett tilläggsavtal på en av nämndens förskolor har upphört. Kostnader för elförbrukning har varit cirka 3,3 Mkr högre än budgeterat. Kostnaderna för lokalvård är cirka 7,6 Mkr lägre än budgeterat vilket till största del förklaras av ett nytt städavtal.

I jämförelse med 2021 ökade dock lokalkostnaderna med 2,8 Mkr vilket motsvarar 0,7 procent. Utvecklingen beror till stor del på högre hyror för nya förskolor men påverkas också av indexuppräkning och tilläggsavtal. Förvaltningens löpande arbete att se över lokaler att avveckla fortgår.

Under 2022 har en övergång påbörjats för att anpassa redovisningen av externa hyresavtal som finansiell leasing i enlighet med rekommendationer av Rådet för kommunal redovisning (RKR).

### Kommunala förskolor

De kommunala förskolorna uppvisar en budgetavvikelse som innebär ett överskott på cirka 48,7 Mkr. Det förklaras av framförallt statlig ersättning för sjuklönekostnader, fler barn i utbildningsområdena än vad rektorerna har budgeterat samt vakanser i övergripande stödfunktioner. Genomgående för alla utbildningsområden är att fler yngre barn är inskrivna än budgeterat, vilket har genererat högre intäkter. Intäkter avseende barnomsorgsavgifter har under året varit högre än budgeterat.

Efter ett beslut av riksdagen den 2 februari 2022 har staten ersatt arbetsgivarna för högre sjuklönekostnader. Ersättning på drygt 23 Mkr har utgått för perioden 1 december 2021-31 mars 2022. De fristående huvudmännen har själva ansökt om denna ersättning från staten.

För de kommunala förskolorna har delar av statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder fördelats för att varje rektor ska bedöma om vilka satsningar som ska göras utefter verksamhetens behov av insatser. För att säkerställa bemanningen på förskolorna har personalförstärkningar gjorts under året vilket har inneburit högre kostnader. Under året har en extra lönesatsning på pedagogiska yrkesgrupper i förskolan genomförts vilket också har medfört högre kostnader.

Coronapandemin har fortsatt drivit på den digitala utvecklingen, vilket har inneburit bland annat IT-

utrustning och digitala läromedel har köpts in. Den höga inflationen under året har påverkat förskolornas livsmedelskostnader som blev cirka 10 procent högre än budgeterat. Vidare har större inköp av pedagogiskt material och utrustning gjorts för att möta förskolornas behov.

### Administration och myndighetsutövning

Förvaltningsledning, stödfunktioner och kostnader för förskolenämnden visar ett överskott jämfört med budget på 10,6 Mkr. Detta beror till stor del av lägre personalkostnader än budgeterat.

Förskoleförvaltningens stödfunktioner har setts över och under tiden har budgeterade tjänster varit vakanta. Vidare görs även kontinuerliga anpassningar för att möta det minskande barnantalet.

De avgiftskontroller som görs för att säkerställa att rätt barnomsorgsavgifter har debiterats har tillsammans med nedskrivning av osäkra fordringar genererat ett överskott gentemot budget.

### Ekonomiska konsekvenser av coronapandemin

#### Tabell

EKONOMISKA KONSEKVENSER, Coronapandemin, tkr	Orsak	Utfall
ÖKADE INTÄKTER (ange belopp utan tecken)	Ersättning sjuklön från staten	23 420
MINSKADE INTÄKTER (ange - framför beloppet)		
ÖKADE KOSTNADER (ange - framför beloppet)	Ökad kostnad för sjuklön	-9 219
MINSKADE KOSTNADER (ange belopp utan tecken)	Lägre vikariekostnad	4 013
	Lägre kostnader till följd av sjukfrånvaro	3 186
<b>NETTO</b>	<b>Samtliga</b>	<b>21 400</b>

Coronapandemin genererade under året ett ekonomiskt överskott för förskolenämnden. Vissa av posterna är direkt hänförliga till pandemin, såsom extra ersättning för sjuklöner från staten. För vissa poster råder det en större osäkerhet kring pandemins effekter, till exempel när det gäller sjuklöner och vikariekostnader.

På grund av pandemin har nämndens sjuklönekostnader varit högre än föregående år. Samtidigt har staten

ersatt arbetsgivarna för högre sjuklönekostnader än vad som kan anses som normalt. Utfallet av den statliga ersättningen blev högre än nämndens kostnadsökning.

## **Analys av avvikelser i förhållande till nämndens investeringsram**

Nämndens investeringsram för 2022 uppgick till 30 Mkr, varav 24,8 Mkr har använts.

Investeringar i samband med nybyggnation uppgick till 5,3 Mkr av de budgeterade 8,5 Mkr. Under 2022 var det förskolorna Kaptenen, Källängen och Ärtan som färdigställdes. Avseende förbättringar i inne- och utemiljön på befintliga förskolor investerades 13,6 Mkr, vilket är 1,6 Mkr högre än budgeterat.

Under året har beställningar på inbrotts- och brandlarm samt passersystem gjorts. Dock hann många av dessa system inte levereras och monteras innan årets slut. Därmed blev investeringarna 5,1 Mkr, vilket är 2,4 Mkr lägre än budgeterat.

I utbildningsområdena investerades 0,8 Mkr, vilket är 1,2 Mkr lägre än budgeterat.

Från och med 2022 redovisas ett antal av nämndens hyresavtal med privata fastighetsägare som finansiell leasing. Ett finansiellt leasingavtal ska, utifrån ett redovisningsperspektiv, jämföras med en investering som finansieras med lån. Avtal som i redovisningen utgör finansiellt leasingavtal ska redovisas på ett likartat sätt som en investering. Syftet är att jämföra redovisning av hyresavtal med ägarliknande former med redovisningen av anläggningstillgångar som kommunen själva äger. För nämndens del innebär det finansiell leasing motsvarande 73,6 Mkr.



## Förväntad utveckling kommande år

Förskolenämnden ska enligt anvisningarna kortfattat beskriva väsentliga förhållanden som påverkar utvecklingen inom nämndens verksamhet kommande år. Information har tidigare lämnats i budgetskrivelse och i nämndsbudget. För mer utförlig information hänvisas därmed till dessa ärenden.

### Förutsättningarna för likvärdig förskola

Förutsättningarna för att erbjuda en förskola med god kvalitet skiljer sig åt mellan förskolor i staden. Lägesbedömning 2022 visar på fortsatta utmaningar för organisationen som helhet kopplat till förskolornas möjligheter att ge alla barn en utbildning som är anpassad efter deras behov. Dessa utmaningar sammanfaller med barns socioekonomiska förutsättningar och den boendesegregation som finns i Malmö.

Förskolornas tillgång till utbildade och kompetenta medarbetare och en god arbetsmiljö är centrala förutsättningar för måluppfyllelse utifrån skollag och läroplan. De ständigt ökande kraven och förväntningarna på förskolan sker samtidigt som verksamheten utmanas av omvärldsfaktorer som är svåra att påverka. Den nationella bristen på förskollärare fortsätter att i hög grad inverka på nämndens arbete. Kompetensförsörjningen är en så omfattande strukturell utmaning att huvudmannen framöver kommer att behöva ta ett större helhetsgrepp för att på lång sikt kunna säkra den pedagogiska kompetensen närmast barnen på alla kommunens förskolor.

### Prioriterade områden

Förskolenämndens har i nämndsbudget beslutat om en rad prioriterade områden i syfte att kraftsamla i det övergripande utvecklingsarbetet de kommande åren. Avgörande för verksamhetens kvalitet och den likvärdiga förskolan är att stärka kompetensen i verksamheten och förskolornas lokala ledning, det vill säga rektor och förskoleområdenas nära ledningsstöd i form av biträdande rektorer och förste förskollärare.

De senaste årens lägesbedömningar visar på utmaningar när det gäller likvärdigheten och kvaliteten i verksamheten kopplat till barns rätt till särskilt stöd, det språkutvecklande arbetet och förskolornas sätt att arbeta med förskolans värdegrund. De närmaste åren kommer det att krävas olika insatser på övergripande nivå inom dessa tre områden. Även arbetet med digitalisering för att utveckla undervisningen behöver prioriteras.

Förskolenämnden fortsätter år 2023 att möta likvärdighetsutmaningarna med riktade insatser i syfte att i större utsträckning än tidigare rikta resurser till de förskolor där behoven är som störst. Samordning på övergripande nivå och nya sätt att organisera de övergripande stödfunktionerna är viktiga inslag i arbetet. Kompetensteam i syfte att förbättra de kompetensmässiga förutsättningarna på utvalda förskolor fortsätter med ett långsiktigt perspektiv. En förstärkning görs under 2023 i form av fler vikarier i syfte att säkerställa bemanningen i samband med de språkfrämjande insatser för förskolepersonal som Skolverket för närvarande erbjuder.

Lagändringen om fler barn i förskola börjar tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2023. Detta innebär nya förutsättningar för nämnden och kräver utvecklingsarbete åtminstone kommande år. Effekterna av skollagsändringen kopplat till volymer och påverkan på förskolenämndens ekonomi utreds vidare under 2023.

### Befolkningsutveckling

De senaste årens befolkningsprognoser har visat på minskning i åldersgruppen 1-5 år, vilket för förskolenämnden inneburit lägre kommunbidragstilldelning. Den senast beslutade befolkningsprognosen indikerar en fortsatt minskning 2023. Stadskontorets uppföljning av utvecklingen för åldersgruppen 1-5 år under 2022 visar dock på fler barn i december 2022 jämfört med prognosen. Detta innebär en större befolkning 1-5 år i ingången av 2023, något som kan innebära fler inskrivna barn än den prognos som ligger till grund för budget. Fler barn än planerat ställer högre krav på verksamhetens löpande anpassningar.

### **Kapacitet, årsvariation och ändamålsenliga lokaler**

Inför 2023 gör nämnden bedömningen att den samlade lokalmässiga kapaciteten är tillräcklig genom de åtgärder som planeras under perioden 2023-2032. En kritisk planeringsförutsättning är dock den årliga variationen i efterfrågan på förskoleplatser. År 2023 bedöms efterfrågan variera mellan 17 000 platser på våren och 14 500 platser på hösten. Årsvariationen har de senaste åren tenderat att öka. Detta är en stor utmaning som leder till en ansträngd situation för förskolorna under våren.

Behovet av nya förskolor påverkas i hög grad av statusen i det befintliga lokalbeståndet där inte alla lokaler bedöms ha de förutsättningar som krävs för att kunna bedriva förskoleverksamhet enligt läroplanen. Samtidigt är lokalkostnadsutvecklingen en utmaning som kommer att kräva fortsatta kontinuerliga anpassningar och samarbete med andra nämnder för att inte få en negativ påverkan på förskolornas ekonomiska förutsättningar.

Den avsiktsförklaring som tagits fram av Malmö stad och Region Skåne med syftet att utveckla den västra delen av delområdet Flensburg för sjukhusverksamhet påverkar den nordvästra delen av planområdet, där fem förskolor med totalt cirka 430 förskoleplatser idag är belägna. För att befintliga verksamheter ska kunna flytta krävs ersättningslokaler som ger samma goda förutsättningar för verksamheterna som befintliga lokaler ger. Bedömningen är att en sådan förändring skulle påverka förskolenämndens lokalkostnader, vilket inte kan finansieras inom ram.

### **Ekonomisk utveckling**

Händelser i omvärlden leder till en stigande inflation som har stor påverkan på förskolenämndens kostnadsutveckling kommande år. Det finns samtidigt flera osäkerheter när det gäller den fortsatta ekonomiska utvecklingen.

Förskolenämndens budgettilldelning år 2023 innebär ett effektiviseringskrav, samt att nämnden endast delvis kompenseras för kostnadsökningar i övrigt. Genom att nämnden har ökade intäkter för barnomsorgsavgifter och att statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder har ökat bedöms verksamheten närmast barnen kunna bibehållas. Förskolenämndens utvecklingsarbete för stärkt likvärdighet har de senaste åren möjliggjorts genom ett riktat statsbidrag. Årets kommunbidragstilldelning innebär att utrymmet för satsningar för ökad likvärdighet i de kommunala förskolorna nu har begränsats.

Det kompensatoriska arbetet kräver både fortsatt förstärkning av förskolornas grundförutsättningar och kvalitetshöjande insatser som riktas till förskolor där barnens behov är som störst. För att kunna säkerställa kontinuitet samt god och likvärdig utbildning för barnen behöver kommunbidragstilldelningen fullt ut ta hänsyn till nämndens pris- och löneökningar. I det fall de riktade statsbidragen förändras eller upphör innebär det omfattande konsekvenser för förskoleverksamheten.

Den nya lokalförsörjningsprocessen i Malmö stad kräver särskild uppmärksamhet. Den nya internhyresmodellen, som väntas införas 2024, innebär förändringar av hur lokalkostnader redovisas, vilket kommer att få betydelse för de jämförelser som görs med andra kommuner och för den lokalkostnadsersättning som ska betalas ut till fristående verksamheter.

Projektet Modern systemmiljö innebär byte av ett av stadens största verksamhetssystem. Effektiviseringar förväntas på sikt ske i form av högre kvalitet och stärkt informationssäkerhet, men på kort sikt är ett systembyte resurskrävande.

## Resultaträkning

Tkr	Utfall	Budget	Avvikelse
Bidrag	243 826	116 627	127 199
Övriga intäkter	2 590 344	2 598 930	-8 586
<b>Totala intäkter</b>	<b>2 834 170</b>	<b>2 715 557</b>	<b>118 613</b>
Lönekostnader	-1 438 587	-1 444 677	6 090
PO-Pålägg	-566 268	-574 024	7 756
Övriga personalkostnader	-1 804	-772	-1 032
<b>Totala personalkostnader</b>	<b>-2 006 659</b>	<b>-2 019 473</b>	<b>12 814</b>
Lokal- och markhyror	-386 384	-392 010	5 626
Övriga kostnader	-3 336 083	-3 273 335	-62 748
Avskrivningar	-25 388	-26 329	941
<b>Totala övriga kostnader</b>	<b>-3 747 855</b>	<b>-3 691 674</b>	<b>-56 181</b>
<b>Nettokostnad exkl. finansnetto</b>	<b>-2 920 344</b>	<b>-2 995 590</b>	<b>75 246</b>
Kommunbidrag	2 996 872	2 996 872	0
Finansiella intäkter	0	0	0
Finansiella kostnader	-1 472	-1 282	-190
<b>Resultat</b>	<b>75 056</b>	<b>0</b>	<b>75 056</b>
<b>Nettokostnad</b>	<b>-2 921 816</b>	<b>-2 996 872</b>	<b>75 056</b>

Utfallet för bidrag är högre än budgeterat. Det beror på sjuklöneersättningen kopplat till pandemin samt beslutet om höjning och förändring av statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder.

Personalkostnaderna är lägre än budgeterat. Färre barn än budgeterat har medfört lägre personalkostnader. Även vakanser i de övergripande stödfunktionerna har inneburit lägre kostnader. Samtidigt har kostnaderna ökat för exempelvis kompetensteam, utbildningsvikarier samt den extra lönesatsning som gjordes på pedagogiska yrkesgrupper i förskolan.

Förvaltningens övriga kostnader är högre än budget. Den digitala utvecklingen har ställt krav på inköp av IT-utrustning och digitala läromedel. Vidare har större inköp av pedagogiskt material och utrustning behövt göras för att möta förskolornas behov. Den höga inflationen under året har påverkat förskolornas kostnader för inköp av material och utrustning.

I augusti utökade förskolenämndens kommunbidrag med 320 Tkr. Detta efter beslut i kommunstyrelsen om tilldelning ur kommunstyrelsens särskilda medel för insatser i utsatta områden.

Interna transaktioner uppgick till 2 408 Mkr och ingår i övriga intäkter samt övriga kostnader.

## Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Utfall (tkr)
<b>Riktade statsbidrag</b>		
Maxtaxa förskola/fritidshem	Skolverket	48 516
Kvalitetshöjande åtgärder	Skolverket	98 154
Bättre språkutveckling i förskolan	Skolverket	15 880
Lärarlönelyftet	Skolverket	4 722
Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds	Skolverket	2 381
Asylsökande barn i förskola/skola	Migrationsverket	2 425
Samverkan för bästa skola	Skolverket	216
<b>Övriga bidrag</b>		
Sjuklöneersättning pandemi	Försäkringskassan	23 420
Momsbidrag	Skatteverket	32 977
Nystartsjobb	Arbetsförmedlingen	2 723
Lönebidrag	Arbetsförmedlingen	5 657
VFU	Universitet/Högskolor	1 746
Social samfond	Stiftelse	975
Sjukersättning	Försäkringskassan	1 104
Skolmjölksstöd	Jordbruksverket	1 000
Omställningsfonden	Stiftelse	940
Övriga bidrag		989
<b>SUMMA BIDRAG</b>		<b>243 825</b>

Förändringen mellan åren avseende statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder har flera förklaringar. Mot bakgrund av den budget som riksdagen beslutade om inför året ändrades under våren 2022 förordningen som styr statsbidraget. Det innebar bland annat att Malmö kommun tilldelades en ytterligare bidragsram motsvarande 18,5 Mkr.

## Särskild fråga från kommunstyrelsen

### Hur påverkas nämndens/bolagets/kommunalförbundets verksamhet, ekonomi och planering av följderna av Rysslands invasion av Ukraina?

Förskolenämndens bedömning är att påverkan på nämndens verksamhet, ekonomi och planering i dagsläget är begränsad. I nuläget är det 23 barn från Ukraina som är inskrivna i förskola i Malmö, och det finns ett fåtal pågående ansökningar. Då upplysning om nationalitet inte redovisas i ansökan går det inte alltid att fastställa hur många barn som kommer från just Ukraina. De personer som kommer till Sverige och saknar personnummer får ett tillfälligt sådant. Utöver de skyddsökande barnen från Ukraina innefattas även andra asylsökande och familjer som flyttat till Sverige för att exempelvis förvärvsarbeta. Förskolenämnden har cirka 35 pågående ansökningar avseende barn med tillfälliga personnummer. För ett fåtal av dessa kan styrkas att de kommer från Ukraina då de bifogat handlingar eller angett ukrainska som språk i sin ansökan.

Utredning och insamling av information om möjliga scenarier och handlingsalternativ har genomförts liksom bedömningar av risker, konsekvenser och kostnader. Förstudien har dokumenterats i en rapport. Den samlade bedömningen är att det finns etablerade arbetssätt och en beredskap för att möta utvecklingen och en eventuellt förändrad situation.